

L o v e c

XLVII. LETNIK ŠT. 8 NOVEMBER 1964

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto
P. Adamič

Največ razprave o odvzemu lovišč lovskim družinam in lovskem muzeju

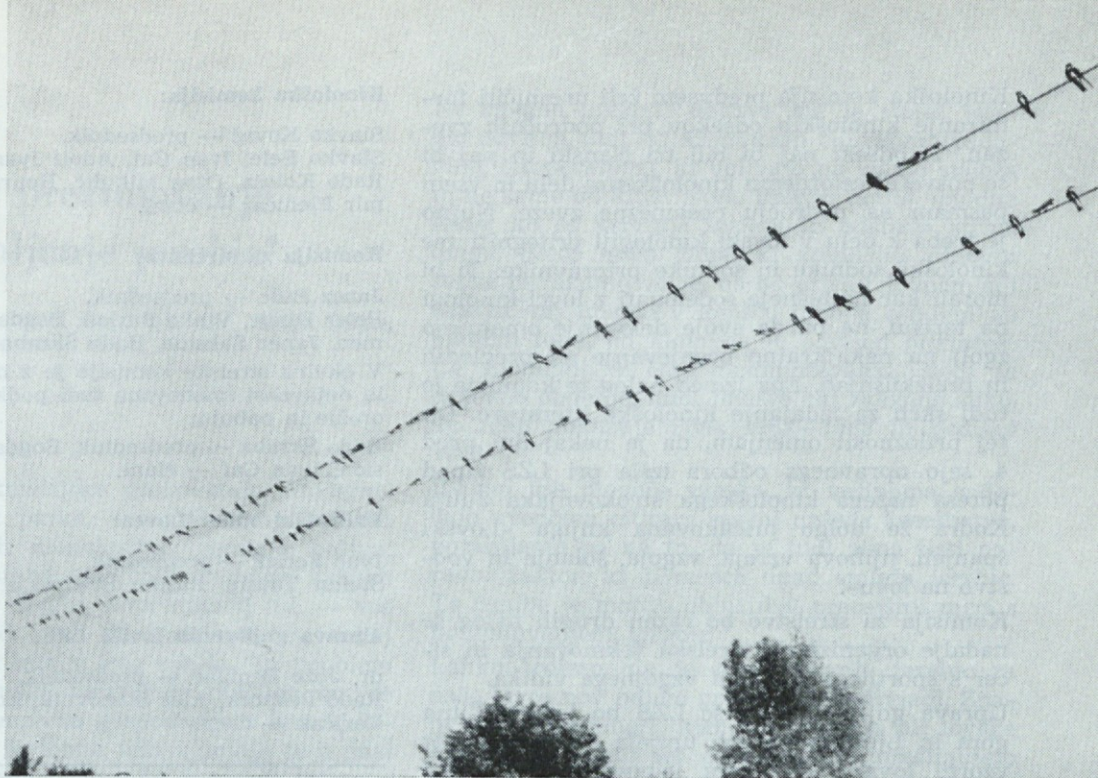
V soboto, 19. septembra t. l. se je upravni odbor Lovske zveze Slovenije sestal k 4. seji in obravnaval v devetih točkah dnevnega reda različna vprašanja.

Ob poročilu o delu izvršnega odbora in komisij LZS je bilo največ razpravljanja glede odvzema lovišč lovskim družinam na Ptujskem polju: Cirkovce, Spodnje ptujsko polje, Ptuj in »Boris Kidrič«. Javnosti, še posebej pa lovcem, je znano, da je Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo SRS 13. decembra 1963 odvzel navedenim lovskim družinam lovišča in jih dodelil v upravljanje Gozdnemu gospodarstvu Maribor. Lovske organizacije — tako LZS, LZ Ptuj in prizadete LD — se s takim ukrepom niso strinjale, češ da je v nasprotju z obstoječimi predpisi in zato je bila vsa zadeva postavljena pred Ustavno sodišče SRS. Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo se je medtem odločil, da navedena lovišča ne dodeli GG Maribor, temveč trgovskemu podjetju »Perutnina«, z utemeljitvijo, da je tak ukrep v soglasju z Občinsko skupščino Ptuj kot tudi lovci, člani prizadetih lovskih družin. Član upravnega odbora LZS in predsednik LZ Ptuj Janko Vogrinec je k temu pripomnil, da so lovci teh družin izrazili le željo, da gredo s »Perutnino« v kooperacijo, ne pa da se jim lovišče odvzame. Član upravnega odbora LZS in podpredsednik LZ Maribor Otmar Cvirn pa je še dodal, da del odvzetih lovišč ne spada v območje ptujске občine in zato samo soglasje ptujске občinske skupščine niti ne zadošča. Upravni odbor LZS je končno ugotovil, da so s to novo odredbo Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo (Ur. list SRS, št. 27 od 3. 9. 1964) ponovno kršene samoupravne pravice lovskih družin in določbe 48. čl. Zakona o lovu, saj se neko trgovsko podjetje more interesirati za lovišče predvsem iz komercialnih razlogov, ne more pa upravljati vzornega oziroma gojitvenega lovišča, kot ga predvideva citirani člen Zakona o lovu. Upravni odbor LZS vztraja enako kot doslej na stališču, da lovišča ostanejo oziroma se vrnejo lovskim družinam. Za dosego tega naj prizadete lovske družine predlagajo ustavnemu sodišču, naj nadaljuje s postopkom za oceno ustavnosti in zakonitosti imenovane odredbe, ker gre za novo, spremenjeno odredbo o dodelitvi lovišč »Perutnini« v bistvu za kršenje istih zakonitosti kot z odločbo o delitvi teh lo-

višč GG Maribor. Upravni odbor LZS bo svoje stališče sporočil tudi Izvršnemu svetu skupščine SR Slovenije in Ustavnemu sodišču SRS.

Vzgojno propagandna komisija LZS je predlagala naj bi se razširil lovski muzej v Bistri. Razprava o razširitvi lovskega muzeja pred upravnim odborom je postala aktualna zavoljo tega, ker prav sedaj preurejajo prostore v gradu Bistri in se tako nudi priložnost, da lovci razširimo svoj muzej. Zastopnik muzeja je na seji predlog podrobno obrazložil. Tako naj bi se lovski muzej razširil za več novih prostorov v površini za ca. 400 m², ker sedaj ne razpolaga z zadostnim prostorom za smotrno muzejsko ureditev. Razširjal naj bi se postopno, 3 do 4 leta. Imel naj bi dva oddelka s štirimi pododdelki in sedmimi biotopi. Poleg dermoplastičnih preparatov naše divjadi naj bi prikazoval stalež posameznih vrst divjadi, ki bi se vsako leto v grafikonu dopolnjeval, kot tudi življenje in delo naše lovske organizacije.

Za adaptacijo in opremo sedmih prostorov z ozvočenjem bi bilo potrebnih okoli 6 milijonov dinarjev, za nadaljnje širjenje muzeja pa v treh, štirih letih še okoli 10 milijonov, skupaj torej nekako šestnajst milijonov, k čemer naj bi Lovska zveza Slovenije prispevala polovico, to je ca. 8 milijonov, polovico pa bi dal Tehniški muzej sam. Upravni odbor LZS se je načelno strinjal, da se muzej razširi, saj bo to velikega vzgojnega pomena za mladino kot tudi za lovce same. O dotiranju finančnih sredstev za muzej se upravni odbor še ni mogel odločiti, ker je za to potrebna podrobnejša dokumentacija. Pri tem so bili izraženi različni pomisleki: Ali ni tudi lovski muzej — kot vsi ostali muzeji — skrb širše skupnosti? Ker bo muzej med drugim služil tudi turističnemu namenu, bi zanj morala prispevati nekaj tudi občinska skupščina na Vrhniki. Stroškov ne more nositi samo Lovska zveza Slovenije, temveč morajo zanj prispevati tudi zavodi za gojitev divjadi. Pozornosti vreden je tudi predlog, da naj bi občina Ljubljana-Center, ki participira na delu sredstev kot kredit od pridobljenih deviz iz lovskega turizma, te namenila za ureditev lovskega muzeja. Pri oskrbi muzeja z dermoplastičnimi preparati naj bi sodelovala v prvi vrsti preparatorska šola, ker bi bilo to ceneje in v skladu z namenom šole. Izraženo je bilo tudi mnenje, da bi se s pozivom preko našega glasila »Lovec« dalo zbrati od naših lovcev za minimalno odškodnino marsikaj, kar spada v lovski muzej. Končno je upravni odbor namenil v okviru možnosti iz sredstev LZS še 300 000 din, tako da je skupno z letošnjimi in lanskimi sredstvi iz proračuna LZS na razpolago za nadaljevanje najnujnejših del v muzeju 1 milijon dinarjev. Izvršni odbor LZS pa ima nalogo, da prouči možnosti za pridobitev vseh potrebnih finančnih sredstev za predvideno razširitev lovskega muzeja.

Pred
selitvijo

Foto: V. V.

Vzgojno propagandna komisija je med drugim poročala tudi o podeljevanju lovskih odlikovanj. Kriteriji pri podeljevanju so po lovskih družinah kot tudi po področnih zvezah zelo različni. Kljub prizadevanju komisije, da bi se ti kriteriji vsaj približno izenačili, je razlika v procentu odlikovanih po lovskih zvezah, še bolj pa po družinah zelo velika. Tako znaša procent odlikovanih z Znakom za lovske zasluge po posameznih zvezah:

LZ Celje	12,9 %	LZ Novo mesto	12,1 %
LZ Gorica	5,6 %	LZ Pomurje	9 %
LZ Kočevje	21,6 %	LZ Postojna	5,8 %
LZ Koper	12 %	LZ Ptuj	2,2 %
LZ Kranj	11,7 %	LZ Trbovlje	13 %
LZ Ljubljana	12,6 %	LZ Videm-Krško	14,4 %
LZ Maribor	9,1 %		

Čeprav je treba pri primerjanju upoštevati uspehe posameznih zvez, je nesorazmerje med LZ kljub temu preveliko. Zavrlo tega bo morala vzgojno-propagandna komisija pri LZS, ki je pooblaščenca, da v imenu upravnega odbora LZS sama podeljuje lovska odlikovanja tretje stopnje (Znak za zasluge), omejiti število novih odlikovanj, posebno pri tistih LZ oziroma LD, ki imajo že veliko število odlikovanih lovcev, se pa po uspehih v lovstvu bistveno ne razlikujejo od drugih LZ oziroma LD.

Vzgojno propagandna komisija je z Znakom za zasluge odlikovala od občnega zbora LZS dne 16. novembra 1963 do četrte seje upravnega odbora 98 lovcev, 10 predlogov pa je odklonila. Upravni odbor LZS pa je na tej seji podelil 3 odlikovanja Red za lovske zasluge prve stopnje

in 4 Red za lovske zasluge II. stopnje, odklonil pa je 10 predlogov. (Seznam odlikovanih pod zaglavjem »Iz lovske organizacije«!)

Na 4. seji upravnega odbora LZS je bil tudi sprejet Program dela lovske zveze Slovenije za tekočo dveletno mandatno dobo. Program je izdelan po komisijah. Tako ima gospodarska komisija za eno bistvenih nalog vskladitev bonitiranja za celotno področje Slovenije ob sodelovanju odseka za lovstvo pri IGLGS. Ob sodelovanju Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo naj bi se osnovala tudi šola za poklicne lovske čuvaje.

Organizacijska komisija si je zastavila kot prvo nalogo vplivati, da bi bil novi zvezni zakon o lovu čimprej sprejet in sicer takšen, za kakršnega se vse lovske organizacije Jugoslavije složno borijo. Ob tej priložnosti naj omenim, da je bil predlog tega zakona, ki ga je izdelal Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo pri Skupščina SFRJ za enkrat odložen.*

Vzgojno propagandna komisija bo imela po programu med drugim obilo skrbi z organizacijo lovske razstave ob 20-letnici osvoboditve. Razstava naj bi prikazala vse povojne uspehe slovenskega lovstva in naj bi bila v Ljubljani jeseni leta 1965, ko bo v Sloveniji tudi mednarodni kongres lovskih strokovnjakov. Skupno z lovsko razstavo bo tudi kinološka razstava. Naloge komisije za turizem se nanašajo na razvoj inozemskega kot tudi domačega lovskega turizma.

* »Delo« od 16. X. 1964 poroča, da je Zvezni izvršni svet sprejel osnutek novega zveznega zakona o lovstvu.

Kinološka komisija predvsem želi uresničiti formiranje kinoloških odsekov pri področnih zvezah. Ti odseki naj bi bili tri članski in naj bi se posvetili celotnemu kinološkemu delu in vsem pasmam na področju posamezne zveze. Nujno je treba k delu v lovski kinologiji pritegniti vse kinološke sodnike in sodnike pripravnike. Ti bi morali kar najtesneje sodelovati z lovci-kinologi na terenu, ne pa da svoje delovanje omejujejo zgolj na nekajkratno ocenjevanje na pregledih in preizkušnjah. Ena izmed nalog te komisije je tudi skrb za izdajanje kinološke literature. Ob tej priložnosti omenjam, da je nekaj dni pred 4. sejo upravnega odbora izšla pri LZS izpod peresa našega kinološkega strokovnjaka Julija Kodra že dolgo pričakovana knjiga »Lovski španjeli, njihova vzreja, vzgoja, šolanje in vodstvo na lovu«.

Komisija za strelstvo bo razen drugih nalog še nadalje organizirala strelska tekmovanja in sicer s športnega kot tudi vzgojnega vidika.

Uprava gojitvenih lovišč LZS bo lovišči Žitna gora in Ljubljanski vrh urejala še nadalje kot vzorni lovišči, da bosta usposobljeni tudi za šolanje in prakso lovskih čuvajev.

Uredniški odbor »Lovca« si je zastavil predvsem nalogo vsebinsko izboljšati glasilo »Lovec«, ki naj bi prinašal zlasti kvalitetnejše organizacijske in strokovne razprave.

Sestav komisij LZS, uredniškega odbora »Lovca« in Uprave gojitvenih lovišč LZS

Gospodarska komisija:

Miro Dobrilovič — predsednik, ing. Alojz Černe, ing. Milan Dečko, Ivan Fabjan, ing. Jože Kolar, Milan Koprivec, Slavko Kovač, Ivo Krevs, Vojko Podgornik, Bogdan Sežun, Janez Čop — člani.

Z ozirom na naloge in potrebe gospodarske komisije sta v njenem okviru še naslednji podkomisiji:

a) za kataster, bonitiranje in rajonizacijo:

Janez Čop, ing. Jože Kolar, Ljuban Zadnik, ing. Mirko Šušteršič,

b) za gojitev divjadi:

Slavko Kovač, ing. Milan Dečko.

Organizacijska komisija:

Mitja Vošnjak — predsednik, Otmar Cvirn, Evgen Cug, Davorin Ferligoj, Tone Hafner, Cene Kranjc, Jože Kuntarič, Peter Pečnik, Aleš Stanovnik, dr. Štefan Šoba — člani.

Vzgojno propagandna komisija:

Ludvik Zajc — predsednik, Ivan Cvar, Janez Černe, Jože Kalan, Otmar Oblak, Janko Perat, Pavle Zrimšek, Drago Ivanovič — člani.

Komisija za turizem:

Bojan Bunc — predsednik, Lojze Briški, Evgen Cug, Bogdan Hrovat, Branko Kodrič, Valter Santin, Edo Štrukelj, Marjan Urbančič, Janko Vogrinec.

Kinološka komisija:

Slavko Kovač — predsednik, Slavko Bele, Ivan Caf, Adolf Ivanc, Hubert Jenčič, Rado Kološa, Oton Mikulič, Henrik Vadnov, Vladimir Pleničar — člani.

Komisija za strelstvo:

Janez Bulc — predsednik, Peter Dimic, Vinko Furlan, Bogdan Jež, Janko Klemen, Janez Saksida, Rado Škraba — člani.

V okviru strelske komisije je z ozirom na potrebe in dejavnost imenovana tudi podkomisija za lovsko orožje in naboje:

Rado Škraba — predsednik, Bogdan Jež, Janez Saksida, Ivan Caf — člani.

Uredniški odbor Lovca:

Ivan Ferlež — predsednik, Štefan Tausig, Rastko Bradaškja — člana.

Uprava gojitvenih lovišč LZS:

dr. Jože Benigar — predsednik, Rado Pehaček, Aleš Stanovnik, Ludvik Zajc, Veljko Varičak — člani.

Nadalje smo na tej seji upravnega odbora še zvedeli, da bodo področne zveze že lahko pričele koristiti dolgoročni kredit, ki ga daje Investicijska banka na osnovi Odloka Zveznega IS o pogojih in načinu za kreditiranje investicij, s katerimi se pospešuje turistični promet tujcev (Ur. list SFRJ št. 4/1964). Celotni letošnji kredit za dobo 30 let po 1 % obresti znaša 12 094 000 din. Zastopniki posameznih področnih zvez so se sporazumeli, koliko teh sredstev in v kakšne namene jih bodo porabile.

Da inozemski lovci plačujejo razen dnevne lovne pristojbine in odstrelne takse tudi uplenjeno divjad, ki jo vzamejo s seboj, v devizah in v kakšni višini, smo poročali že v majski številki letošnjega »Lovca« na strani 35. Na tej seji upravnega odbora pa je nastala sprememba o višini participacije dinarskih sredstev po Lovski zvezi Slovenije, pridobljenih iz deviz od inozemskih lovskih gostov pavšalistov. Področne lovske zveze Gorica, Koper in Postojna oziroma njihove lovske družine, ki izdajajo pavšalne lovske dovolilnice, bodo odslej odstopale LZS le 6 % sredstev, medtem ko za ostale področne zveze ostane še nadalje 10 %. Prvim nižji procent zato, ker plačujejo od celotnih sredstev, pridobljenih od inozemskega lovskega turizma, medtem ko ostale odstopajo 10 % dinarske vrednosti le od odstrelnih taks, medtem ko dnevne lovne pristojbine in dohodek od uplenjene divjadi v dinarski protivrednosti za devize v celoti ostanejo lovskim družinam. Korektura je bila nujna, ker so bile doslej lovske družine z inozemci — pavšalisti nesorazmerno obremenjene.

France Cvenkel

Odlov, prezimovanje in krmljenje jerebic*

Dipl. biol. Janez Čop, ing. agr. Alojz Černe, Odsek za lovstvo IGLG

Uvod

Intenziviranje kmetijske proizvodnje, modernizacija strojnega parka, kompleksiranje velikih površin poljskih monokultur, zgodnja košnja, naraščajoča uporaba kemičnih sredstev, krčitve gozdov, širjenje naselij, komunikacij itd. — vse to je danes med lovci predmet razprav, zakaj stalež jerebic iz leta v leto upada. Ta problem ni le naš, slovenski, temveč je značilen za vse dežele, kjer intenzivno gospodarijo s kmetijskimi površinami. Podobne težave imajo tudi naši ribiči, saj jim industrializacija povzroča težave z onesnaženjem voda. Vse to, vzeto v celoti, vzbuja malodušje med lovci, češ, ni pomoči. Vendar vreči »puško v koruzo« nikakor ni na mestu in situacija ni tako kritična.

V Sloveniji lahko govorimo o »intenzivnem kmetijstvu« le v družbenem sektorju, ki razpolaga danes razmeroma še z zelo majhno površino kmetijskih zemljišč. Skupno ima naša republika 628 417 ha obdelovalnih površin ali 932 609 ha kmetijskih površin. Od tega ima družbeni sektor 53 236 ha kmetijskih zemljišč v izkoriščanju ali 58 696 ha v celoti pridobljenih zemljišč, kar zneso ca. 10 % obdelovalne površine Slovenije. Na osnovi predloga za sestavo 7-letnega načrta za razvoj kmetijstva (1965—1970) naj bi se družbeni sektor povečal za nadaljnjih 197 000 ha. Pri tem bi s hidromelioracijami pridobili 31 000 ha poplavljenih in močvirnih zemljišč (!), s krčitvami gozdov 14 000 ha, ostalo pa z nakupom in zakupom. Ta perspektiva za nas lovce ni rožnata, vendar ne brezupna, kar je odvisno od sodelovanja med lovci in kmetijci. Pred očmi moramo imeti, da ni mogoče zavreti razvoja kmetijstva na račun lovstva, da je možno in dokazano, da ob vsklajenem sodelovanju med kmetijci in lovci — tega moramo ustvariti — ima jerebica možnost obstoja in razvoja tudi v intenzivnem kmetijskem gospodarjenju. Za podkrepitev navedenega imamo najboljše dokaze v deželah, kjer že desetletja intenzivno gospodarijo, pa jerebica ni izginila iz lovišč (Danska, ČSSR, Madžarska, Anglija, Amerika).

Ne smemo prezreti dejstva, da je stalež jerebic odvisen tudi od klimatskih činiteljev (padavine, temperatura), ki vplivajo na višino staleža in ne samo od kmetijstva. Imamo dobra »plodna leta«, ko se krivulja staleža in odstrela strmo dviga. Sledi ostra zima, ki zreducira osnovni stalež in razumljivo je, da bo prirastek spomladi manjši, saj imamo v lovišču manjši osnovni ali matični fond, od katerega je odvisen prirastek. Če spomladi, v času razmnoževanja, sledi še deževno obdobje, nudi lovišče kaj žalostno sliko. To nam dokazuje zima 1962—1963 in pomlad 1963.

Iščemo vse mogoče vzroke, ki večinoma zadevajo uvodoma citirani razvoj našega kmetijstva, pozabljamo pa na to, da je tudi zima tisti naravni faktor, ki povzroča upad staleža jerebic. Te izgube je možno ublažiti v precejšnji meri s prezimovanjem jerebic.

Lahko trdimo, da je prezimovanje jerebic za naše lovce nov pojem pri gojitvi te divjadi. Znani so nam primeri, kjer posamezniki ali lovske družine že vrsto let odlavljajo in prezimujejo jerebice, pa tudi fazane. Vendar to ni zajelo večjega obsega. Načrtno odlavljanje in prezimovanje je postal splošen ukrep v Vojvodini šele v zadnjih dveh letih, kjer letno prezimujejo ca. 60 000 jerebic. Dolgoletno tradicijo imajo v tem predvsem Čehi in Madžari.

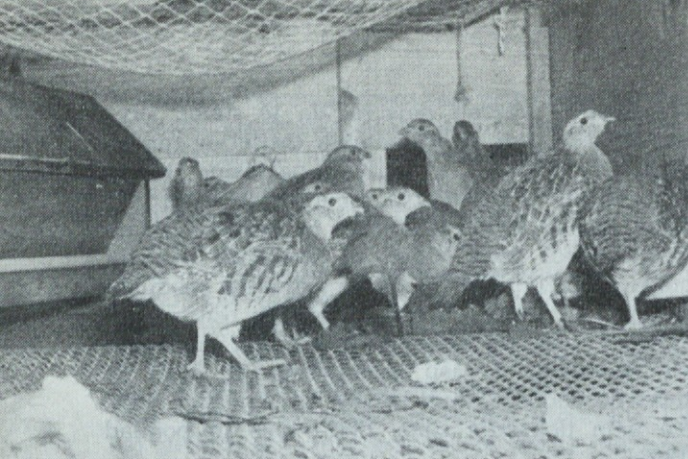
Problemu odlova, prezimovanja in krmljenja jerebic je namenjen naš prispevek, ker menimo, da je ta gojitveni ukrep nujen za ohranitev jerebic v Sloveniji.

Problematika:

Jerebica vzdrži nizke temperature, če ima na voljo dovolj pravilne hrane in kritja. Ne poginja od mraza, temveč zaradi pomanjkanja normalne hrane in še-le to je vzrok, da iznemogel organizem podleže nizkim temperaturam. Z zimskim krmljenjem v naravi vsekakor divjadi veliko pomagamo, ne moremo pa preprečiti izgub na staležu, ki se gibljejo v normalnih zimah okoli 30 %. V hudih zimah je ta procent še večji. Poslužili se bomo statistike LZS o prikazanem spomladanskem staležu in odstrelu jerebic v zadnjih štirih letih:

Leto	Spomladanski stalež	Upad staleža	Odstrel	Upad po odstrelu
1961	37 500		16 715	
1962	32 800	12 %	11 694	30 %
1963	17 700	45,5 %	zabranjen odstrel	—
1964	10 500	41 %	?	?

* Razprava je bila ena tematskih nalog tega odseka Ur. za lovstvo IGLG.

Sl. 1. Notranjost zimovališča s krmilnico

Foto J. Cop

Prikazani procent upada spomladanskega staleža jerebic nasproti prejšnjemu letu je precejšen, vendar zajema izgube skozi vse leto in ne samo preko zime. Zgodnja in dolgotrajna zima 1962/63 je stalež močno zmanjšala, kar ne gre vse na račun »intenzivnega kmetijstva«. Za jerebico je najbolj kritičen čas v zimski periodi tedaj, če je snežna odeja debela in vrhnja plast zmrznjena (sren), polje pa golo — brez naravnih zatočišč, remiz (to pa gre na račun kmetijcev!). Sren preprečuje jerebici, da pride do listov trav ali ozimine, kar sicer predstavlja v tem času glavni del naravne prehrane (po dr. Jandi — ČSSR, ki je raziskoval prehrano jerebic pri 2038 jerebicah — do 70%).

Da omilimo zimske izgube pri jerebicah, bomo morali v Sloveniji in to v predelih, kjer ima ta mala pernata divjad po rajonizaciji in bonitiranju dobre pogoje (Podravje, Posavje, Pomurje itd.), organizirati zimovanje jerebic. Ta ukrep zahteva denarna sredstva za novogradnjo ali

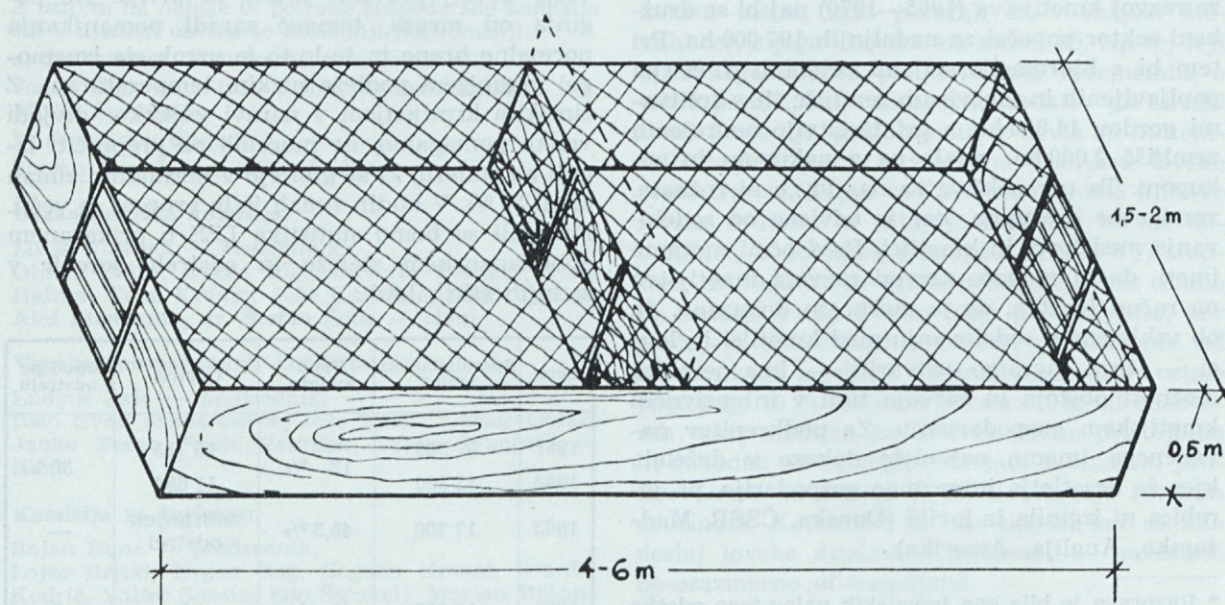
adaptacijo zimovališč, za nakup odlovnih naprav in krme — breme pa pade na lovce, ki bodo odlavljali in skrbeli za divjad. Vse te pa je treba nagraditi po kosu odlovljene divjadi (praksa v Vojvodini!). Ne bi bilo zgrešeno, da bi tudi kmetijske organizacije prispevale določen delež denarnih sredstev za gradnjo zimovališč, saj jim jerebica le koristi in ne dela nobene škode. Biološka zaščita poljščin je mnogo cenejša od kemične! Za ilustracijo naj omenimo, da je zimovališča v ČSSR financiralo ministrstvo za poljedelstvo.

Mnenja smo, da bi morale komisije za gojitev male divjadi pri področnih lovskih zvezah prevzeti organizacijo prezimovanja in v sodelovanju s članstvom lovskih družin proučiti možnosti, kje je umestno graditi zimovališča in koliko. Kapaciteta zimovališč je odvisna od staleža jerebic. Če uspemo odloviti 1/3 staleža jerebic, ki je ostal v lovišču po končani lovni sezoni in te prezimiti ter ponovno izpustiti v lovišče, bo uspeh te akcije prav gotovo zadovoljiv, kar nam dokazuje praksa tudi drugje.

Pri lokaciji in številu zimovališč ter njih velikosti imamo dve alternativni:

1. ali graditi centralno zimovališče za širše področje — rajone (več LD skupaj),
2. ali graditi manjša zimovališča za potrebe posameznih lovskih družin.

Čehi imajo v rajonih prve bonitete za jerebico pretežno centralna zimovališča s kapaciteto 5 do 30 000 jerebic. To so lesene in ponavadi večnadstropne zgradbe. V Vojvodini so se v prvem letu enostavno poslužili prostorov sejmišča v Novem Sadu, kar je bil le izhod za silo. Teže za tem, da decentralizirajo zimovališča, torej zgradijo več manjših. Verjetno je ta koncept

Sl. 2. Voljera za prezimovanje jerebic v zaprtih prostorih

sprejemljiv tudi za naše pogoje, o tem naj odločijo lovske družine same. Naš Odsek za lovstvo daje le pobudo in smernice za ta gojitveni ukrep, ker je naša želja in tudi naloga, da sodelujemo s strokovnimi navodili povsod, kjer se pokaže potreba. Zato prosimo, da se LZ ali LD obračajo direktno na naslov inštituta.

Pri odločitvi za ali proti zimovanju jerebic moramo upoštevati, da z zimovanjem:

1. preprečimo velike zimske izgube na staležu jerebic,
2. divjad obdržimo v dobri kondiciji, kar ima dober vpliv na reprodukcijo,
3. planiramo pomladanski stalež bolj realno,
4. preprečimo migriranje divjadi v povoljnije predele in
5. lahko pravilno ocenimo spolno in starostno razmerje.

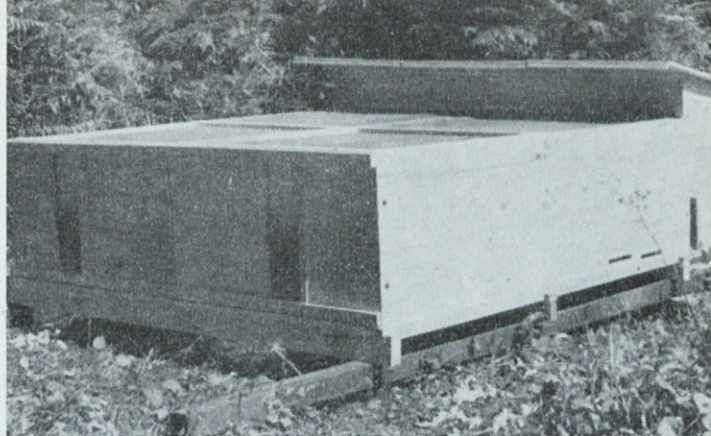
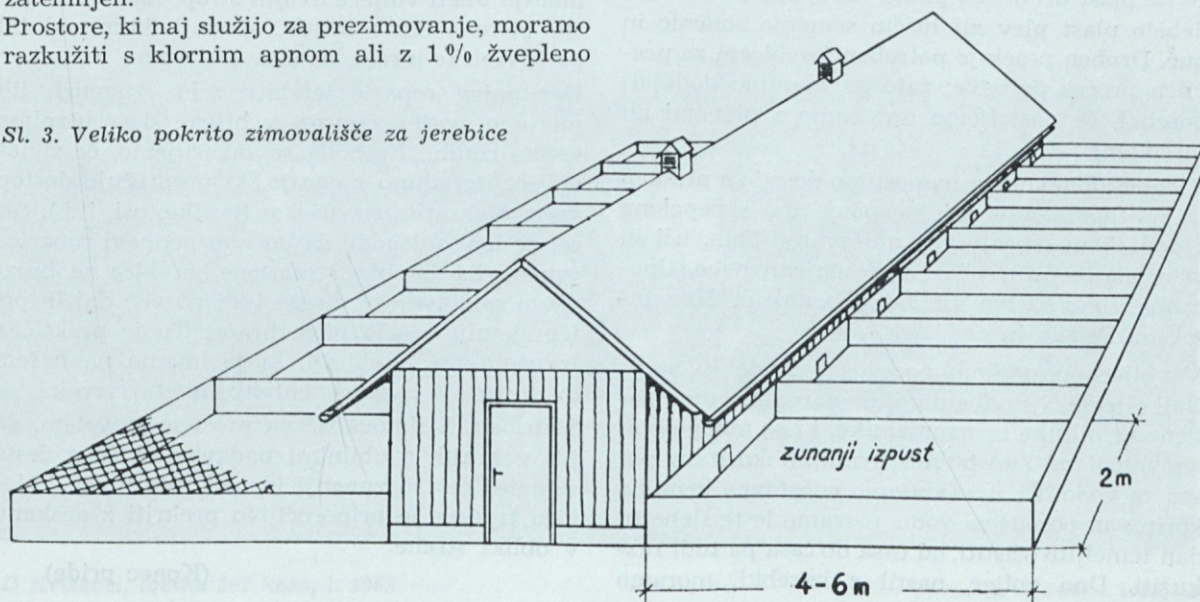
Ureditev zimovališč in higienski ukrepi

Provizorična zimovališča:

Glede na kratko prezimovanje jerebic (največ 8—10 tednov) lahko izkoristimo za zimovališče vsak prazen prostor, ki nam je pozimi na voljo. Pri izbiri prostora moramo upoštevati, da zahtevajo jerebice popoln mir, da ne pridejo v stik s kokošmi in nepoklicanimi ljudmi. Izkoristimo lahko prazne lope, senike, hleve, garaže, podstrešja itd. Važno je, da so prostori zračni, čisti in da so varni pred dostopom roparic (mačke, psi, dihurji, podlasice, podgane itd.). Temperatura v prostoru naj bo enaka zunanji, ker jerebice za mraz niso občutljive; nasprotno jim ogrevani prostori močno škodujejo. Jerebice se bolje počutijo v poltemnem prostoru, so mirnejše, zato okna zastremo. Zlasti, ko krmimo ali opravljamo druga dela, je dobro, da je prostor precej zatemnjen.

Prostore, ki naj služijo za prezimovanje, moramo razkužiti s klornim apnom ali z 1% žvepleno

Sl. 3. Veliko pokrito zimovališče za jerebice

Sl. 4. Manjša voljera kot zimovališče

Foto ing. B. Stanič

kislino ali 1—2% raztopino kreolina in dr. Uporabno je tudi gašeno apno. Razkužujemo tudi v primeru ponovnega prezimovanja v istih prostorih.

V prostor za prezimovanje namestimo eno ali več voljer, ustrezno številu odlovljenih jerebic. Voljere so različnih dimenzij 0,4—0,6 m visoke, 1,5—2—4 m široke in 4—6—8 m dolge. Širina in dolžina je poljubna, le višina naj bo vedno enaka, da se jerebice ne morejo zaletavati premočno v mrežo, s katero je pokrita voljera. Voljere so iz lesenega ogrodja (brez dna), čez okvir zgoraj je rahlo napeta mreža (ribiška ali ročno pletena iz vrvice z okenčki 2 × 2 do 4 × 4 cm — sl. 2). Pokrov mora biti narejen tako, da se da dvigati zaradi čiščenja voljer. Na eni strani lesenega okvira morajo biti vratca na zapah, da lahko krmimo in odlavljamo jerebice iz voljere. V sredini voljere je pregrada z vratci. Vratca služijo za prehod jerebic iz enega dela voljere v drugi. Ko voljero čistimo, vratca zapahnemo z

zapahom, da jerebice ne uidejo oziroma ostanejo nemotene v drugem delu. Del voljere je priporočljivo pokriti z lepenko, lesonitom, vejami ali deskami, pod katere se jerebice zatečejo, medtem ko krmimo ali opravljamo druga dela. Dobro je tudi v samo voljero namestiti nekaj vej ali koruzne slame, da se jerebice skrivajo in se počutijo bolj varne pred osebo, ki jih krmi. Isto dosežemo na ta način, da je vmesna pregrada visoka ca. 150 cm in nas jerebice z druge strani ne vidijo. Velikost in število voljer nam narekuje število prezimovanih jerebic. Na 1 m² računamo 3—4 jerebice. Začasno denemo v voljero lahko tudi več jerebic, nikoli pa ne več kot 10 na 1 m².

Dno v voljerah posujemo s 3—5 cm debelo plastjo drobnega peska ali plev ali senenega drobirja; odlične so pa luščine od sončnic in buč oziroma zmleti koruzni storži. Najbolje pa je, če na plast drobnega peska nasujemo še 3—5 cm debelo plast plev ali luščin semenja sončnic in buč. Droben pesek je potreben jerebicam za pravi len proces prebave; zato ga moramo dodajati posebej, če nasteljem dno samo s plevami ali luščinami.

V enem delu voljere namestimo posodo s prahom — presejana suha mivka, pomešana s pepelom, z dodatkom sredstva za uničevanje bolh, uši in grinj, da se jih jerebice s prašenjem znebe. Uporabna so sredstva Lindan, Pantakan, Novoinsektin, Pepein in pod.

V voljero postavimo posodo za krmo in vodo. Najbolje je, če nabavimo ali naredimo avtomatične krmilnike in napajalnike, ki so mnogo bolj higienski od enostavnih krmilnih korit in posod za vodo. Če uporabljamo enostavna krmilna koritca in posode za vodo, moramo le te sleherni dan temeljito očistiti, od časa do časa pa tudi razkužiti. Dno voljer, nastil z iztrebki, moramo

očistiti enkrat tedensko. Pri čiščenju jerebice čim manj vznemirjamo, prostor precej zatemnimo, jerebice poženemo v drugi del voljere, nato zapremo vratca in očistimo in na novo nasteljem prvi del voljere. Enako postopamo tudi, ko čistimo drugi del voljere. Če prostor dopušča, čistimo lahko tudi tako, da dvignemo voljero dva, tri centimetre od tal in jo prenesemo na že nastlano površino, stari nastil pa počistimo.

Zimovališča za jerebice:

Za samo prezimovanje jerebic so zgrajeni posebni objekti. Velikost zimovališč je različna, od enostavnih voljer do velikih zimovališč s kapaciteto do 5000 in več jerebic. Zimovališče sestoji iz zaprtega dela — hišice in zunanjega izpusta (slika 3). Več hišic z izpusti, povezanimi v celoto v posebni zgradbi, je veliko zimovališče ali zimovnik za jerebice. Drugi tip zimovališča je večnadstropna lesena zgradba brez zunanjih izpustov. Tehnične podatke za ta večja (centralna) zimovališča bomo lahko pozneje objavili.

Tip manjše voljere kot zimovališče: Zaprti del — lesena hišica (1 × 2 m do 2 × 2 m, višina je na sprednji strani 0,70 m, na zadnji pa 0,50 m) ima na sprednji strani vratca, ki vodijo v izpust, na zadnji strani pa zamreženo okence zaradi zračnosti (slika 4). Izpust je podoben prej opisanim voljeram, le da ga moramo zavarovati tudi iz spodnje strani z gosto pleteno žično mrežo (okenca -1 × 1 do 1,5 × 1,5), ali pa vkopljemo mrežo ob robovih izpusta 30—40 cm globoko. Bolje je, da izpuste, ki so zamreženi tudi s spodnje strani dvignemo od tal, da iztrebki padajo skozi pletivo. Ker so jerebice v takšnih voljerah na prostem bolj izpostavljene roparicam in tudi vznemirjane po nezaželenih osebah, morajo imeti voljere dvojni strop. Zgornji iz goste pletene žične mreže, spodnji 30 cm od tal pa iz ribiške mreže, okenca 4 × 4 cm.

Ker pojav roparic jerebice zelo vznemiri, jih moramo zvečer zapirati v hišico, sicer utrpimo veliko izgubi. Najbolje se zavarujemo, če zimovališče ogradimo z ograjo, ki preprečuje dostop vsem dlakastim roparicam (mačke, psi, itd.). Sicer se lahko dogodi, da bo tudi podnevi roparica vznemirila jerebice. Splašene jerebice se brezglavo zaletavajo v mrežo tudi po več dni in pri tem jemljejo zelo male hrane. To je praktična izkušnja pri jerebicah, ki jo imamo na našem inštitutu pri eksperimentalni umetni vzreji.

Slaba stran zimovališč na prostem je v tem, da jih v krajih z obilnimi padavinami sneg često zamete, ker so zunanji izpusti zelo nizki. Polovico izpusta je priporočljivo prekriti z deskami v obliki strehe.

(Konec pride)

Lovska družina

(Nadaljevanje)

V tretjem delu razprave (*III. Velikost lovišč*) smo sprožili tudi vprašanje lovskih skupnosti. Zato sodi semkaj naslednji dopis

Ivan Grögl, Radlje

iz vsega, kar sem do zdaj slišal o lovski skupnosti (L. sk.) in iz vseh razprav, pri katerih sem bil udeležen, imam predstavo o dveh oblikah L. sk. Prva ima obliko današnje področne LZ, druga pa neko nejasno obliko, o kateri bi lahko rekli, da je skupnost zaradi skupnosti. Z ustanovitvijo prve naj bi odpadle področne LZ, z ustanovitvijo druge naj se bistveno ne bi nič spremenilo; imela naj bi značaj posvetovalnega organa in naj bi bila morda pri nekaterih družinah izpopolnjena še z manjšim skupnim skladom za gojitev — in nič več. Imam občutek, da gledajo naši lovci na vsako novo obliko lovstva z nevernimi očmi in jim je ta sedanja oblika po volji. Ze pred petimi leti, ko je LD Radlje hotela formirati takšno posvetovalno telo v svojem bazenu, se je pokazalo, kako težko se naši lovci odločijo za novitete. Danes je ta zamisel prišla od zgoraj. Jaz pravim, da ni slaba, treba se bo le odločiti za pravo obliko. Nimam razčiščenega pojma, ali naj LZ z nastankom L. sk. preneha delovati; ker se ob tem vsiljuje vprašanje stroškov, ki jih takšna sprememba sproži. Sem si pa popolnoma na jasnem, da je premalo, če bi L. sk. imela samo nalogo posvetovanja. Če hočemo, da takšno združenje lovskih družin na nekem področju odigra svojo vlogo, potem moramo tudi vedeti, kaj hočemo z ustanovitvijo doseči. Namen nam je v določeni meri

znan. Predvsem želimo uvesti načrtno delo v gojitvi in s tem seveda doseči lepše uspehe v tej smeri. To nam popolnoma jasno narekuje, da mora imeti L. sk. gospodarske temelje, s tem določene kompetence in urejeno administracijo. Na sedežu L. sk. bi moral biti stalno zaposlen administrativno in strokovno sposoben lovec, ki bi na osnovi sklepov skupnosti usmerjal delo in skrbel za čim boljše povezavo z lovskimi družinami. Razumljivo je, da bi morale LD s primernim finančnim prispevkom, ki bi bil določen s ključem, formirati skupni gojitveni sklad. Odprto pa pustim vprašanje stroškov poslovanja L. sk. Ob tem se namreč pojavi drugo vprašanje, ki »ogroža« (če lahko tako rečem) obstoj LZ.

Prav tako pa se ob tej razpravi pri nekaterih pojavlja bojazen, da bi z ustanovitvijo L. sk. zgubila LD svojo sedanjo obliko samostojnosti oz. samoupravljanja. Nekateri v pretiranem strahu eksplozirajo, češ, takoj ko bomo oddali blagajno (čeprav o tem ni govora), je konec LD. Mora nam biti jasno, če hočemo doseči načrtno gojitev (zato L. sk. z istim biotopom) na nekem določenem področju, potem moramo tudi razumeti, da načrtno delo ne more uspeti brez načrtnega koriščenja sredstev. Zato morajo biti le-ta združena. S tem pa, če bi LD prispevale (po ključu) le del svojih sredstev, nikakor ni ogrožena njihova samoupravna pravica. Nasprotno, upoštevajoč to pravico, bi se LD odločile za najboljši ključ, ki bi določal višino prispevka. Ker bi pri ustanovitvi L. sk. imela važno nalogo komisija za lovstvo in ribištvo pri tej ali oni obč. skupšč., bi prav lahko že od vsega začetka poskrbeli za čim tesnejše sodelovanje z vsemi merodajnimi činitelji na področju L. sk.

Važno je, da se k sodelovanju pritegne tudi gozdarstvo. Čeprav so nedavni spori med gozdni gospodarstvi in nekaterimi LD vlili med lovce nezaupanje do gozdarskih podjetij, bi bilo vendar zelo nezdravo to bojazen posplošiti. Opaža se že, da dokaj različen negativen odnos gozdarjev in gozdarstva napram lovstvu izpred nekaj let zaostaja in dovoljuje prehitvevanje boljšemu, koristnejšemu in naprednejšemu odnosu. Naj se tukaj ne čutijo prizadeti tisti gozdarji, ki so bili prav toliko lovci.

LD Križevci, lovina 202 kosa, l. 1963

Foto J. Ivanjšič

Govoriti o prenehanju lovstva v tej organizacijski formi in prehodu na gospodarska podjetja je pa po mojem, glede na obliko našega družbenega sistema nasploh ter glede na preizkušeno metodo dela, nesmiselno.*

*

V naslednjem sestavku v povezavi z dosedanjim našim razglabljanjem

Tone Hafner, Kranj

obravnavava in predlaga nov *ekonomsko organizacijski sistem v lovski organizaciji*

V letošnji prvi številki našega glasila »Lovec« so bili objavljeni sklepi občnega zbora Lovske zveze Slovenije. Tu je med drugim naročeno lovskim družinam in področnim zvezam, da izdelajo predloge za najustreznejšo obliko lovske organizacije, ki jo terjata sedanji družbeni razvoj, to je za tako obliko povezave lovskih družin, ki bo omogočala smotrnejšo gojitev.

Razprave na občnih zborih lovskih družin o formiranju novih organizacijskih oblik so pokazale, da je pri članih lovskih družin precej nejasnosti, negotovosti in oklevanja, kako naj pristopijo k temu delu. Delno je to razumljivo zaradi neke navidezne zmedenosti oziroma zaradi zelo različnih mnenj in stališč o nadaljnjem razvoju lovstva. To pa seveda ne more biti opravičljiv razlog, da ne bi iskali najboljših rešitev in jih tudi ne bi preizkusili v neposredni praksi. Mnenja sem, da bi bilo zgrešeno vsako čakanje na to, kaj nam bo padlo v naročje od zgoraj ali pa nasedenaj tistim zaostaležem, ki zaradi svojih ozkih osebnih interesov nasprotujejo vsakemu pozitivnemu razvoju in napredku.

Zboljšanja organizacije in sistema dela se moramo lotiti z vso resnostjo in voljo, na osnovi strokovnih dognanj in jasnih pojmov. Na jasnem si moramo biti tudi o tem, da naj ne gremo v reorganizacijo zaradi reorganizacije, marveč ostanemo v koraku s časom.

Nekateri člani se zavzemajo za to, da bi se manjše skupine sosednjih lovskih družin povezovale med seboj tako, da bi lahko usklajale določene ukrepe pri gojitvi, zaščiti in izvajanju lova prehodne divjadi, katere življenjski prostor presega meje lovišč. Take oblike dela do neke mere že poznamo. Na Gorenjskem jih že nekaj let uvaja več lovskih družin, tako npr. sodelujejo lovske družine: Jelovica, Bled, Nomenj. Te družine urejajo na ta način na svojih področjih probleme, ki nastajajo pri prehodnih gamskih. Lovske družine Begunjsčica, Kovor, Tržič, Zavod »Kozorog« sodelujejo glede gamsov in divjih prašičev. Lovske družine Sorško polje, Škofja Loka, Križna gora, Jošt, Udin boršt, Storžič, Šenčur in Zavod »Kozorog« sodelujejo pri gojitvi, zaščiti in odstrelu fazanov. Te lovske družine programirajo letos skupno nasaditev, gojitev in odstrel 2500 faza-

* Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji 19. septembra t. l. glede lovskih skupnosti odobril stališče izvršnega odbora LZS, ki je naslednje: Po vseh razpravah, ki so pokazale precej nasprotujoče si tendence, naj lovske skupnosti ne predstavljajo organizacijske oblike, pač pa samo metodo dela lovskih družin na področjih s približno enakimi pogoji. Področne zveze kot organizacijska povezava naj ostanejo vnaprej, kjer pa bi bilo zaradi njihove velikosti oteženo uspešno poslovanje, naj zveze oziroma družine predlagajo njihovo razdelitev.

nov na osnovi pogodbenih odnosov z Zavodom »Kozorog«. Vse pa je še v iskanju oblik in vsebine dela, začetnimi uspehi in tudi precejšnjimi težavami. Take oblike dela z zelo omejenimi pristojnostmi lahko smatramo zgolj kot koordinacijski in posvetovalni postopek dogovorjenih lovskih družin. Pri tem načinu sodelovanja se zastopniki dogovorjenih lovskih družin sestajajo po potrebi, predlogi in dogovori pa jih obvezujejo le moralno. Taka oblika dela sicer omogoča dobre sosedne odnose, ne odpravlja pa pomanjkljivosti, ki jih je obravnaval občni zbor Lovske zveze.

Pri iskanju novih oblik dela je organizacijska komisija zveze nakazala kot varianto tudi lovsko skupnost. Ta oblika pa še ni dobila prave vsebine, ker so bila do sedaj iznešena stališča zelo različna in preveč splošna.

Moje mnenje glede tega je naslednje:

Ob današnjem stanju bi bil verjetno najboljši izhod ta, da si ne izmišljamo in da ne ustvarjamo novih organizacij, temveč da področnim lovskim zvezam izboljšamo organizacijo in vsebino dela ter jih strokovno in ekonomsko usposobimo za uspešno izvrševanje novih nalog. Področna lovska zveza naj bi bila zaokrožena lovsko gospodarska celota in ne samo organizacijski organ lovskih družin. Glede na strukturo divjadi in lovišč naj bi bila tako razsežna, da bi lahko zagotovila smotrni razvoj lovstva na določenem območju in sicer:

— izboljšala dolgoročno gospodarjenje, pri tem zadržala trajnost, izboljšanje in povečanje osnovnega staleža ter s tem ustvarila pogoje za najbolj racionalno koriščenje lovišč, do potencialnih možnosti, ki jih dopuščajo vsklajeni odnosi s kmetijstvom in gozdarstvom;

— omogočila gospodarjenje v loviščih na sodobnih znanstveno strokovnih dognanjih;

— zagotovila zadostna materialna sredstva za smotno vzdrževanje lovišč, za nove investicije in za strokovno službo.

Predvsem si zamišljamo lovsko zvezo kot organizacijsko in ekonomsko samostojno celoto, ki se operativno deli na lovske družine oziroma lovišča lovskih družin.

Strukturo in teritorialni obseg lovske zveze naj določi lovsko-gospodarski ureditveni načrt.

Lovsko-gospodarski ureditveni načrt izdelajo in sprejmejo lovske družine na skupščini lovske zveze, potrdijo pa ga občinske skupščine kot ustanoviteljice lovišč; če je lovska zveza na območju dveh ali več občin, vse občine sporazumno.

Člani lovskih družin posamezne lovske zveze gospodarijo neposredno preko lovskih družin, posredno pa tako, da prenašajo funkcije upravljanja na organe upravljanja lovske zveze.

Neposredno upravljanje vrše člani na zborih in posvetih lovskih družin.

Organi upravljanja v zvezi bi bili:

1. skupščina zveze,
2. upravni odbor zveze,
3. zbori članov družin,
4. upravni odbori družin.

K 1. Skupščina upravlja lovsko zvezo v imenu lovskih družin. Mandat člana skupščine traja dve leti. Vsako leto se voli polovica novih članov. Skupščina lovske zveze je kolektivni organ upravljanja, katerega osnovna naloga je vsklajevanje funkcij lovske zveze s splošnimi družbenimi interesi.

Foto C. Pogačar

Za svoje delo je zveza odgovorna zborom članov lovskih družin in družbeni skupnosti.

Skupščina lahko razveljavi sklep vsakega organa upravljanja, če se kršijo zakonita določila, interni predpisi in sklepi skupščine.

Skupščina izvršuje svoje pravice in dolžnosti po ustreznem poslovniku.

K 2. Upravni odbor lovske zveze je kolektivni organ upravljanja, ki neposredno skrbi za izvajanje sklepov skupščine, daje navodila in smernice za delo ter sprejema sklepe za gospodarjenje z lovišči, ki jih je družbena skupnost zaupala lovski organizaciji v upravljanje.

Upravni odbor lovske zveze voli skupščina vsako leto. Število članov upravnega odbora lovske zveze po lovskih družinah določi skupščina hkrati z razpisom volitev.

Upravni odbor lovske zveze ima kot organ upravljanja svoj poslovník.

K 3. Zbore članov lovskih družin sestavljajo vsi člani, včlanjeni v posamezno lovsko družino.

Zbori članov lovskih družin urejajo v svoji pristojnosti zadeve, našete v poslovníku.

K 4. Upravni odbor lovske družine je kolektivni organ upravljanja, ki neposredno skrbi za izvajanje sklepov skupščine in zbora v praksi, daje navodila in smernice za operativno delo v loviščih in v poslovanju.

Upravni odbor voli zbor lovcev vsako leto. Njegova pristojnost se določi v poslovníku.

Za zelo važna smatram stališča, ki naj se uveljavijo v praksi glede formiranja in delitve dohodka v lovski zvezi ter v lovski družini in glede tozadevnih odnosov z Lovsko zvezo Slovenije. Tudi tu izhajam iz ugotovitev občnega zbora Lovske zveze Slovenije o premajhnih loviščih, razdrobljenosti finančnih sredstev, investicijah in problemu strokovnega kadra. Ureditev teh pomanjkljivosti je v pretežni meri odvisna od ustreznega sistema delitve dohodka lovske organizacije.

Lovska zveza naj bi bila osnovna lovska organizacija, ki bi predstavljala celoto v gospodarsko-finančnem pogledu. Vsaka lovska družina naj bi imela v

okviru lovske zveze značaj organizacijsko-operativne enote. S takim organizacijskim sistemom bi bila odpravljena dosedanja razdrobljenost finančnih sredstev po družinah; to bi vsekakor dajalo boljše osnovo za nadaljnje vlaganje in investiranje na širšem območju. V statutu oziroma pravih lovske zveze bo moralo biti določeno, kakšna sredstva naj ostanejo lovski družini in s kakšnim deležem bo razpolagala lovska zveza.

Brez lovskogospodarskih ureditvenih načrtov bo zelo težko določiti realno potrebo po sredstvih, ki bodo potrebna za vzdrževanje lovišč in za nove investicijske naložbe. Razen pomanjkanja načrtov povzročajo težave zelo negativna stališča nekaterih članov. V lovskih družinah posameznikom še vedno ugaja gospodarjenje »iz grma v nahrbtnik«. Tem se pridružujejo tisti, ki še vedno vztrajajo na trditvi, da je danes za člane »realna« cena zajca 300.— din, fazana 200.— din, članarina 1 000.— din itd.

Prav tem so največkrat tuji tudi računi o enakopravnosti pri potrebnem delu v lovišču, vrednotenje tega dela in čisti računi o sredstvih, ki jih v lovišče dajemo in iz lovišča dobivamo.

Taka in podobna mnenja so in bodo v nekaterih lovskih družinah ovira za iskreno sodelovanje.

Če za primer pogledamo sedanje formiranje in delitev dohodkov za Lovsko zvezo Kranj, vidimo tole:

Glavni dohodek je dotekal iz lovišč lovskih družin, kar je v letu 1962/63 znašalo 8 712 337.— din ali 52,18 %/o. Na članarino za Lovsko zvezo Slovenije, Lovsko zvezo Kranj in Kinološko združenje Slovenije je odpadlo 4,219 898.— din ali 25,27 %/o. Razni dohodki so bili 3 764 702.— din ali 22,55 %/o.

Dohodek iz lovišč se je delil med lovske družine in Lovsko zvezo Kranj po ključu 4,2 %/o od vrednosti bonitiranega spomladanskega staleža. Če to primerjamo z vrednostjo dohodka iz lovišč, dobimo 20,4 %/o. Ta dohodek smo pobirali pri lovskih družinah kot sredstvo za upravljanje lovišč in ga potem delili navzgor še med Lovsko zvezo Kranj in Lovsko zvezo Slovenije.

Članarina za leto 1964/65 kot druga največja postavka v dohodku ima na člana lovske družine naslednje delitveno razmerje:

Lovska zveza Slovenije	1 500.— din ali 26,79 %
Kinološka zveza Slov.	300.— din ali 5,36 %
Lovska zveza Kranj	800.— din ali 14,28 %
Lovska družina	3 000.— din ali 53,57 %
Skupaj	5 600.— din ali 100 %

Iz gornjega je razvidno, da ostane lovski družini od članarine 53,57 %, 46,63 % pa pripada Kinološki zvezi Slovenije, Lovski zvezi Slovenije in Lovski zvezi Kranj.

V lovski zvezi bo potrebna zelo jasna opredelitev sredstvenih proporcev, kaj naj pripada lovski družini, oziroma kaj in kako naj se deli med lovsko družino, lovsko zvezo in Lovsko zvezo Slovenije.

Pri delitvi dohodka in določanju tistega dela dohodka, ki naj bi ostal lovski družini, bo verjetno koristno, da se določijo še merila kot npr.: stopnja amortizacije osnovnih srestev (koče, voljere, remize itd.), vrednost stopnje amortizacije bonitiranega osnovnega spomladanskega staleža divjadi, vrednost potrebnega vložnega dela članov. Ti trije viri dohodkov naj bi ostali v celoti lovski družini, za katere naj bi bila potem določena čimbolj namenska uporaba. Med lovsko družino — lovsko zvezo in Lovsko zvezo Slovenije naj bi se delili dohodki iz lovišč in dohodki od članarine. Brez poznavanja kalkulativnih dohodkov in izdatkov lovske zveze in Lovske zveze Slovenije, povsem določenega obsega poslovanja na osnovi lovskogospodarskih ureditvenih načrtov ter letnih predračunov ne bo mogoče določiti meril in proporcev za medsebojno delitev dohodka. Zato bo morala vsaka lovsko zveza — upoštevajoč obseg lastnega poslovanja določiti notranja merila, po katerih bo urejala notranje medsebojne odnose. V okviru Lovske Zveze Slovenije pa bo prav tako treba določiti nova merila za delitev dohodka med področno lovsko zvezo in Lovsko zvezo Slovenije. Morali se bomo načelno opredeliti, kdo bo nosilec sredstev za vzdrževanje lovišč in kdo bo nosilec investicijskih sredstev. Dosedanje izkušnje kažejo, da bo verjetno najbolje, če sredstva za vzdrževanje lovišč v celoti ostanejo lovskim družinam, s sredstvi za investicijska vlaganja pa naj bi razpolagala lovsko zveza za celotni obseg vseh področnih lovišč oziroma lovskih družin.

Strokovna služba je bila do sedaj najbolj problematična za večino naših lovskih družin. Sredstva iz posameznih lovišč so le redkokdaj zadoščala za enega strokovnega uslužbenca. Saj danes bruto osebni dohodki znašajo 700 000.— do 800 000.— din letno. K temu je treba prišteti še sorazmerne izdatke za strokovni kader področne lovske zveze, ki znašajo ca. 1 000 000.— din in tozadevne stroške Lovske zveze Slovenije, ki gredo preko 10 milijonov dinarjev. Treba bo jasnih stališč o profilu in številu strokovnega kadra v loviščih, pri lovski zvezi in Lovski zvezi Slovenije, ustanovitvi in financiranju poklicne šole itd. Teh vprašanj ne bo več mogoče nerešeno odlašati, če hočemo v našo neposredno lovsko prakso vnesti potrebno strokovnost, pravilno reševanje strokovne službe in uvajanje strokovnega kadra v lovstvo.

Navedel sem le nekaj misli kot prispevek pri razčiščevanju stališč in nejasnosti ob iskanju novih poti in organizacijsko gospodarskih oblik dela. Poslovniki za posamezne organe so v razpravi izpuščeni, ker je treba reorganizacijo najprej načelno rešiti.

S tem razmišljanjem želim doprinesti le skromen prispevek k nadaljnjemu razvoju notranjega sistema in medsebojnih odnosov v lovski organizaciji.

(Se nadaljuje)

Prvi jugoslovanski sejem lova in ribolova

France Cvenkel

V Novem Sadu, glavnem mestu AP Vojvodine, gospodarskem in kulturnem središču te dežele, s 110 000 prebivalci, je bil od 12. do 20. septembra letos I. jugoslovanski sejem lova in ribolova. V okviru tega sejma so bile II. jugoslovanska lovska razstava, I. jugoslovanska razstava psov in razne druge prireditve. Organizatorji so bili Jugoslovanska kinološka zveza, Zveza športnih ribičev, Turistična zveza Jugoslavije, predvsem pa Zveza lovskih organizacij Jugoslavije. Namen te prireditve je bil pokazati javnosti uspehe jugoslovanskega lovstva kot tudi ribolova v novi Jugoslaviji od osvoboditve pa do danes, predvsem pa od I. jugoslovanske lovske razstave dalje, ki je bila junija 1954. l. v Zagrebu. Sejem pa je tudi prikazoval — zato sejem — kaj naša lovišča lahko nudijo našemu človeku v rekreativnem in športnem pogledu kakor tudi inozemskim lovskim gostom. Končno je bil tudi namen sejma še bolj približati naše lovstvo in divjad našim državljanom, zlasti mladini.

Našo republiko so zastopali: v prireditvenem odboru dr. Jože Benigar, predsednik Lovske zveze Slovenije, v žiriji za ocenjevanje lovskih psov Franjo Bulc, predsednik Kinološke zveze Slovenije, v komisiji za ocenjevanje trofej Veljko Varičak in kot sodnik za pse ptičarje, španjele in bretonce Bogdan Sežun.

Za sejem lova in ribolova je služilo 9 velikih razstavnih dvoran kakor tudi odprti prostor na sejmišču med razstavnimi dvoranami.

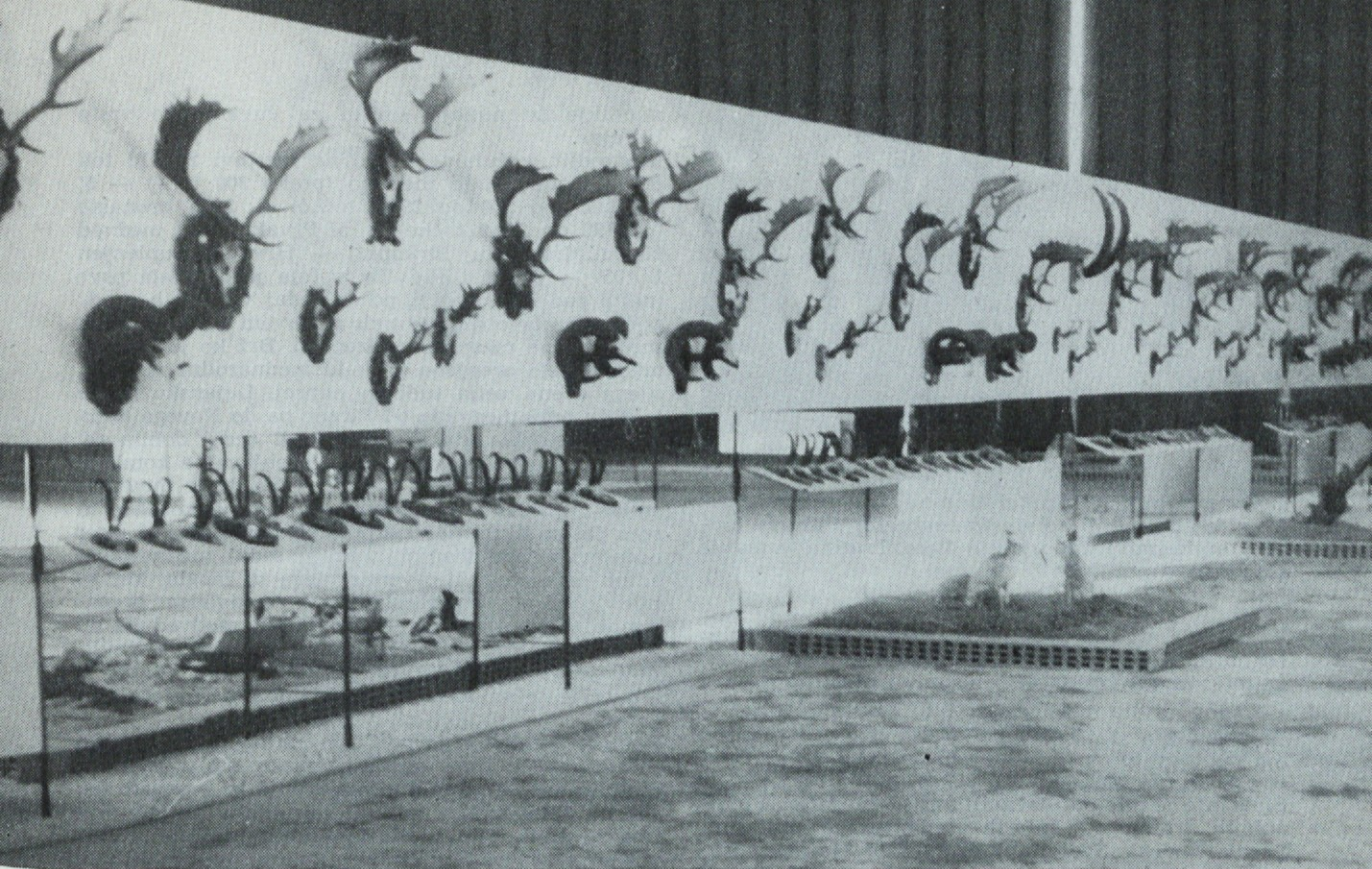
V soboto 12. septembra ob 11. uri so pri vходу na razstavni prostor na slavnostni tribuni spregovorili o pomenu te prireditve direktor Novosadskega sejma, podpredsednik Občinske skupščine Novi Sad in predsednik Zveze lovskih organizacij Jugoslavije Slobodan Penezić, nakar je pokrovitelj, podpredsednik republike, Aleksander Ranković pred vhomom v prvo razstavno dvorano prerezal trak in s tem odprl Sejem.

To veliko jugoslovansko lovsko-ribiško prireditev je obiskalo nad 100 000 državljanov, med njimi tudi precej Slovencev in mnogo tujcev. Večina slovenskih lovcev si te prireditve ni mogla ogledati, zato mi dovolite, da vas s pričujočimi vrsticami popeļjem skozi razstavne prostore. Podrobneje si bomo ogledali štiri razstavne dvorane, ki so bile za lovce najzanimivejše.

Prva dvorana

Največja dvorana na razstavnem prostoru! Nekako dve tretjini je zasedla II. jugoslovanska lovska razstava z lovsкими trofejami, starim lovskim orožjem, statističnimi tabelami in umetniškimi lovsкими fotografijami, v ostalem prostoru pa je bila I. jugoslovanska razstava športnega ribolova na rekah in jezerih. Oglel te razstave je napravil tudi na še tako razvajenega obiskovalca lovskih razstav najboljši vtis, medtem ko so bile pripombe, da naj bi bila ribiška razstava ločena od lovske v posebnem prostoru, najbrž na mestu.

Komisija za ocenjevanje trofej je razstavljene trofeje ocenila po mednarodnih formulah za ocenje-

Motiv z razstave

Foto V. V.

vanje trofejev, ki jih je predpisal Mednarodni svet za lovstvo. Vsaka najboljša trofej svoje vrste — z največ točkami — je bila proglašena za prvaka Sejma in je bila odlikovana s posebno zlato medaljo. Vse ostale trofeje pa, ki so dosegle predpisano število točk, so bile nagrajene z zlato, srebrno ali bronasto medaljo.

Vseh jelenjih trofejev je bilo na razstavi 210, od teh jih je doseglo preko 210 točk — 86, od 190 do 209,9 točke — 87 in od 170 do 174,9 točke — 37; podeljenih je bilo torej 86 zlatih, 87 srebrnih in 37 bronastih medalj. Za prvaka Sejma je bila proglašena jelenja trofej Berta Tičaka, uplenjena na Belju (Hrv.) l. 1961 — in sicer z 241,75 točke. Svetovni prvak, jelenja trofej Dragoslava Stefanovića, z 248,55 točke, ki je l. 1954 na mednarodni lovski razstavi v Düsseldorfu osvojil prvo mesto, je na tej razstavi nastopil izven konkurence in je bil razstavljen na posebnem častnem mestu pri vhodu na razstavo. Iz Slovenije je bilo razstavljenih v Novem Sadu 17 jelenjih trofejev, od katerih se je slovenski prvak z 224,09 točke (uplenitelj L. Maček, Rog — Kočevje, l. 1961) uvrstil z zlato medaljo na 17. mesto. Poleg tega sta prejela zlato medaljo še: jelen Lojzeta Jurca s Snežnika z 216,37 točke in jelen Antona Kavrana s Kočevja z 212,25 točke. Jurcev se je uvrstil na 50. mesto, Kavranov pa na 70. mesto. Srebrno medaljo je iz Slovenije prejelo 14 jelenjih trofejev in bronasto 1 trofej. Vsekakor lahko zabeležimo, da smo Slovenci s svojimi jelenjimi trofejami od Düsseldorfa l. 1954 do Novega Sada l. 1964 napravili razmeroma velik kvaliteten skok. Slovenska najmočnejša trofej v Düsseldorfu je dosegla 210,43 točke in bi se v Novem Sadu uvrstila šele na 80. mesto.

Srnjačjih trofejev je bilo razstavljenih 279. Preko 130 točk je doseglo 44 rogovij, od 115 do 129,9 točke — 48 in od 105 do 114,9 točke — 104; torej 44 zla-

tih, 48 srebrnih in 104 bronaste medalje. Prvak sejma je bil srnjak Djura Višnjića iz Tounjskega Krpela pri Ogulinu (Hrv.), uplenjen l. 1959, s 186,60 točke. Iz Slovenije je bilo odlikovanih 10 z zlato, 12 s srebrno in 43 z bronasto medaljo. Najmočnejši srnjak iz Slovenije (uplenitelj F. Završnik, Polzela — Celje, l. 1962 — 170,92 točke; fotografija v »Lovcu« št. 1/63 — takratna nižja ocena 166,6 točke zaradi pomanjkljivih merilnih priprav) se je uvrstil za prvakom s Hrvatske in drugim iz Srbije na odlično tretje mesto. Pri trofejih srnjakov smo ugotovili velik napredek v jugoslovanskem in slovenskem merilu. Na sejmu v Novem Sadu je bilo namreč razstavljenih kar 12 trofejev, močnejših od jugoslovanskega prvaka v Düsseldorfu. Višnjićeva trofej bo na bodoči mednarodni lovski razstavi ena najresnejših kandidatov za svetovnega prvaka. Absolutno najmočnejši düsseldorfski srnjak, uplenjen na Švedskem l. 1928, je dosegel namreč »samo« 176,40 točke. Na mednarodni lovski razstavi l. 1960 v Firencah, Italija, je bila najmočnejša srnjačja trofej 184,17 točke (uplenitelj V. Grujić, Rogot — Srbija — Jugoslavija), ki je v Novem Sadu dosegla 2. mesto. Tudi Slovenci imamo kar tri močnejše srnjačje trofeje, kot je bila najmočnejša jugoslovanska v Düsseldorfu (uplenitelj T. Hafner, Storžič — Kranj, 144,30 točke) — in sicer dve iz družinskih lovišč in ena iz gojitvenega lovišča.

Gamsjih rogljev je bilo razstavljenih 180, od teh jih je doseglo 10 preko 115 točk, 38 od 109 do 114,9 točke in 102 od 103 do 108,9 točke; torej 10 zlatih, 38 srebrnih in 102 bronasti medalji. Po kvaliteti so bili v absolutni premoči gamsi iz Slovenije. Zlato medaljo jih je iz Slovenije prejelo 7, srebrno 21 in bronasto 71. Prvak Novega Sada je ostala še vedno naša najboljša trofej iz Düsseldorfa in Firenc s 121,50 točke (G. Krivec, Črna — Maribor, uplenjena l. 1950). Mnenje nekaterih naših lovskih strokovnja-

— Foto P. Adamič

Podpredsednik republike Aleksander Ranković, pokrovitelj Sejma, v spremstvu sekretarja Zveze lovskih organizacij Jugoslavije Pere Trutina ogleduje razstavo

kov je, da je bilo podeljenih razmeroma malo zlatih medalj zato, ker je düseldorfski ocenjevalni kriterij za gamsje trofeje nekoliko prestrog.

Čekanov divjih prašičev je bilo razstavljenih 100. Od tega jih je 28 doseglo preko 120 točk, 24 od 115 do 119,9 točke in 22 do 110 do 114,9 točke; torej 28 zlatih, 24 srebrnih in 22 bronastih medalj. Iz Slovenije je bilo odlikovanih z zlato medaljo 11 merjaščjih trofej, od katerih najboljša je bila tudi prvak Novega Sada (uplenitelj Edo Herman, Nazarje — Celje, uplenjena l. 1961 — 136,45 točke). Srebrno medaljo je prejelo iz Slovenije 11, bronasto pa 15 merjaščjih trofej. Tudi pri teh trofejah je bil dosežen v zadnjem času znaten napredek. Najmočnejša jugoslovanska trofeja merjasca v Düseldorfu je dosegla 130,50 točke, v Novem Sadu pa so bile razstavljene kar 4 močnejše. Hermanova trofeja, prvak Novega Sada oziroma Jugoslavije, sodi tudi v svetovnem merilu za eno najmočnejših. Med zlatimi medaljami za merjaščje trofeje jih je razmeroma največ iz Slovenije, s tem pa ni rečeno, da kvalitetnih merjascev nimajo tudi v drugih republikah. Da je bilo poslanih v Novi Sad iz južnih predelov države razmeroma malo čekanov, je najbrž vzrok v precejšnji meri tudi ta, ker tamkaj

Foto ing. B. Stanič

Gamsji roglji iz Slovenije, zbrani na Lovski zvezi Slovenije za razstavo v Novem Sadu

marsikje še nimajo smisla za čuvanje te vrste trofeje.

Medvedjih kožuhov je bilo na razstavi 21. Od teh jih je dobilo zlato medaljo (preko 300 točk) — 5, srebrno (od 250 do 299,9 točke) — 2 in bronasto (od 190 do 249,9 točke) — 5. Prvak je bil medved Karla Mrazovića, Mrkopalj — Hrvatska, uplenjen l. 1957 — 340,90 točke. Ta trofeja je obdržala prvo mesto pač zato, ker je po do sedaj veljavnih predpisih morala obveljati tudi v Novem Sadu ocena za mednarodne razstave v Firencah. Brž ko je namreč neka trofeja ocenjena na kaki mednarodni razstavi, njena ocena velja tudi za naprej. Dejansko pa se je koža tega medveda od Firenc pa do Novega Sada že tako skrčila, da bi po sedanjih oceni dobila ca. 20 točk manj. Zato je stališče ocenjevalne komisije iz Düseldorfa povsem pravilno, češ da je medvede treba ocenjevati po lobanji, ne pa po kožuhu, ki se s časom skrči. Komisija v Novem Sadu bi sicer ocenjevala po lobanjah, kar je sedaj mednarodno edino priznan način, vendar tega ni mogla, ker so bile lobanje vseh razstavljenih medvedov preparirane v krznih. Drugi najmočnejši medved je bil iz Slovenije (uplenitelj Zoran Žagar, Rog, Kočevje, uplenjen l. 1963, 331 točk). Razen tega je bil iz Slovenije še en medved, ki je dobil tudi zlato medaljo.

Rogovij damjakov je bilo na razstavi 30, od katerih jih je prejelo zlato medaljo (preko 180 točk) — 5, srebrno (od 175 do 179,9 točke) — 5 in bronasto (od 165 do 174,9 točke) — 6. Prvak sejma je bila trofeja tovariša Tita s 192,10 točke (uplenjen l. 1953 v Kunjevcih na Hrvatskem). Razumljivo, da iz Slovenije niso poslali nobene trofeje damjaka, ker v naših letoviščih te divjadi nimamo.

Dalje je bilo razstavljenih 12 trofej muflonov, od katerih so dobili zlato (preko 205 točk) — 3, srebrno (od 195 do 204,9 točke) — 5 in bronasto medaljo (od 185 do 194,9 točke) — 1. Prvak razstave je bila trofeja tovariša Tita z 213,6 točke (uplenjen l. 1959 na Brionih, Hrvatska). Tudi trofej muflonov Slovenci nismo razstavili.

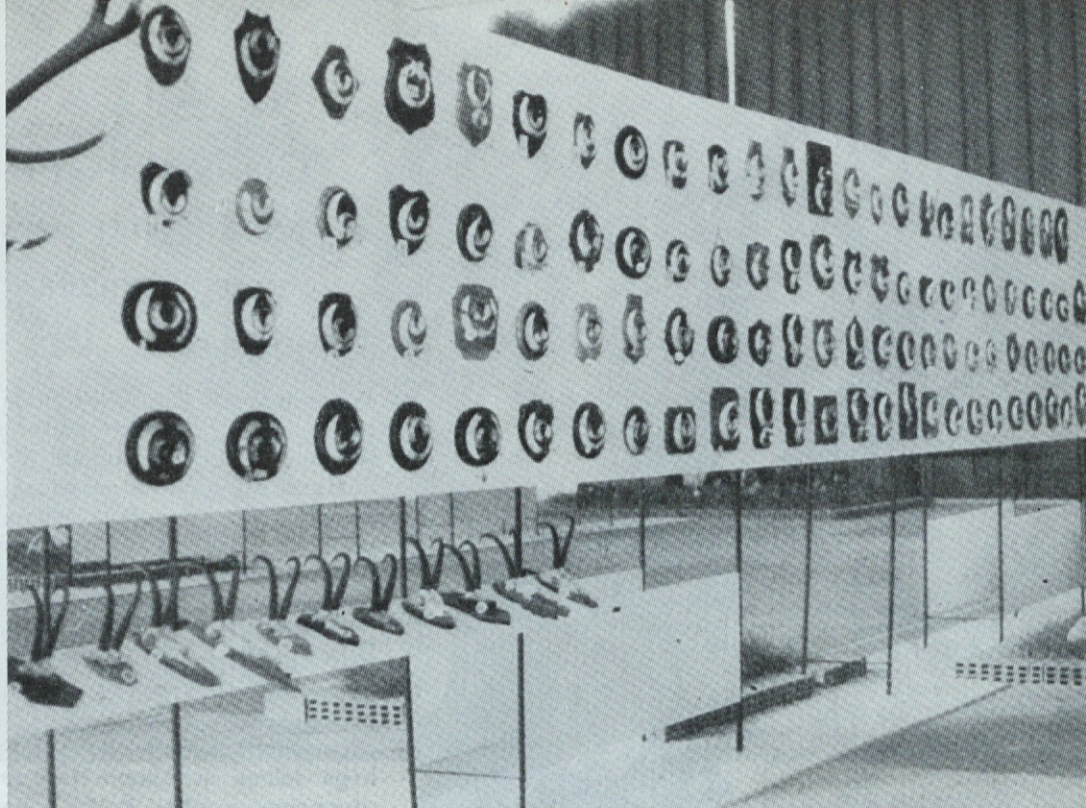
Od kozorogov sta bili razstavljeni samo dve trofeji in sicer obe za Begunjščice — Slovenija. Obe sta prejeli zlato medaljo. Prvo je uplenil tovariš Tito l. 1953 in je dosegla 172,60 točke, drugo pa Franc Košir in ima 169,90 točke.

Na mednarodni razstavi v Düseldorfu v Zvezni republici Nemčiji l. 1954 je Jugoslavija nastopila skupno s 355 trofejami, od katerih je prejelo 75 zlato, 116 srebrno in 108 bronasto medaljo; brez medalj je torej ostalo 56 trofej. Na mednarodni razstavi v Firencah v Italiji l. 1960 je Jugoslavija nastopila s 85 trofejami, od katerih jih je 72 prejelo zlato in 13 srebrno medaljo.

Zanimivo se je bilo ozreti po tabelah, kjer so bili lovci, lovišča in divjad Jugoslavije prikazani v številkah.

Zveza lovskih organizacij Jugoslavije povezuje 6 republiških lovskih zvez in 2 pokrajinski lovski zvezi. Okrajnih oziroma področnih lovskih zvez je v Jugoslaviji 48, občinskih pa 227. V SR Srbiji ima lovska zveza Srbije v 315 društvih včlanjenih 27 927 lovcev, lovska zveza SP Vojvodine v 363 društvih 12 390 lovcev in AP Kosovo-Metohija v 52 društvih 3535 lovcev; v SR Srbiji je torej skupno 43 922 lovcev. V SR Hrvatski je v 673 društvih včlanjenih 22 067 lovcev, v SR BIH je v 138 društvih 11 307 lovcev; v SR Makedoniji v 88 društvih 7571 lovcev; v SR Črni gori v 38 društvih 2285 lovcev in v SR Sloveniji v 423 družinah 11 924 lovcev. Skupno je torej v Jugoslaviji 2090 lovskih društev oziroma družin z 99 056 člani.

V Jugoslaviji je 607 lovskih koč in domov, 171 fazanerij, 772 prezimovališč za divjad in 17 822 krmišč za pernato in 10 698 krmišč za dlakasto divjad.

Čekani
na razstavi

Foto V. V.

S prostovoljnimi deli in drugimi akcijami lovci Jugoslavije letno doprinašajo za napredek lovišč 800 milijonov dinarjev. S pokončevanjem škodljivcev in roparic pa koristijo našemu gospodarstvu letno skupno za nad 4 milijarde dinarjev. Letno je uplenjeno v Jugoslaviji nekako 700 volkov, 65 000 lisic, 3200 kun, 1500 divjih mačk, 800 vider, 10 000 dihurjev, 9000 jazbecev, 7000 pižmovk, 15 000 kraguljev, 16 000 skobcev, 800 000 vran in srak, 140 000 klatečih se mačk in psov ter 130 šakalov. En volk napravi letno nekako za 100 000 din škode, 700 uplenjenih volkov bi napravilo torej za 70 milijonov dinarjev škode; ena vrana oziroma sraka naredi

letno za ca. 2000 din škode, 800 000 uničenih vran in srak bi naredilo torej za ca. 1 milijardo 160 milijonov din škode.

Letno izdajo lovci Jugoslavije za municijo in lovski pribor 700 milijonov, za članarino 600 milijonov, za vzdrževanje lovskih psov 500 milijonov, za prevoze 250 milijonov, za orožne liste 70 milijonov in za hrano divjadi 50 milijonov, skupno torej 2 milijardi 170 milijonov dinarjev.

Lovnih površin je v Jugoslaviji 23 500 000 ha, od tega odpade na obdelovalno površino 14 300 000 ha in na gozdove 9 200 000 ha. Od tega je nižinskih lovišč (nadmorska višina do 500 m) 12 500 000 ha, hrib-

Poprečni letni odstrel zadnjih pet let in spomladanski stalež 1. aprila 1964 v loviščih Jugoslavije

Vrsta divjadi	a		b	
	Poprečni letni odstrel	Vrednost uplenjene divjadi v din	spoml. stalež 1. 4. 1964	Predstavlja vrednost v din
Jelenjad	3 800	380 000 000	16 000	1 600 000 000
Damjaki	50	5 000 000	550	55 000 000
Srnjad	15 000	450 000 000	300 000	9 000 000 000
Gamsi	850	1 700 000	20 000	600 000 000
Medvedi	80	4 000 000	2 500	125 000 000
Divji prašiči	3 000	60 000 000	35 000	700 000 000
Zajci	600 000	1 200 000 000	2 000 000	4 000 000 000
Veliki petelini	400	12 000 000	7 000	21 000 000
Ruševci	150	4 500 000	1 500	4 500 000
Jerebice	150 000	150 000 000	1 200 000	1 200 000 000
Kotorne	40 000	40 000 000	500 000	500 000 000
Fazani	110 000	220 000 000	600 000	1 200 000 000
Skupaj		2 527 200 000		19 005 500 000

Ob članku »Pri odstrelu jelenov naj prevladajo zmerna načela«

Francè Avčin

Foto P. Adamič

Prvak Jugoslavije, 186,60 točke, uplenitelj Đ. Višnjčić, Hrvatska

skih lovišč (nadmorska višina od 500 do 1000 m) 6 500 000 ha in gorskih lovišč (nad 1000 m nadmorske višine) 4 500 000 ha.

Na zoo karti Jugoslavije je bilo s skicami 28 vrst divjadi nazorno prikazano, v katerih predelih države žive vse te vrste divjadi.

Vrednost kožuhovine uplenjene divjadi znaša v Jugoslaviji letno nekako 254 milijonov dinarjev. Vrednosti pa ne predstavlja samo živa in uplenjena divjad, njeno meso in kožuhovina, ampak so nekatere vrste divjadi tudi koristne za naše gozdarstvo in kmetijstvo. Npr. 1 jerebica uniči dnevno poprečno 300 žuželk in 20 g semen različnih plevelov, 1,5 milijona jerebic v Jugoslaviji uniči torej dnevno 450 milijonov žuželk in 3 vagone semen plevela.

Razstavljenе lovske umetniške fotografije so zemale predvsem različne motive divjadi. Število razstavljenih slik pa je bilo razmeroma skromno. Komisija za ocenjevanje fotografij je podelila prvo, drugo in tretjo nagrado Slovincem, znanim sodelavcem »Lovca«: prvo je dobil Rajko Marenčič za sliko pojočega velikega petelina, drugo Rado Čenčič za sliko srnjadi in tretjo Vladimir Pleničar za posnetek kozoroga, ki ga je objavil naš »Lovec« kot uvodno sliko v oktobrski številki.

Ob tej priložnosti naj še navedem, da je bila v okviru Sejma tudi razstava kinoloških umetniških fotografij in da je Vladimir Pleničar prejel tretjo nagrado, medtem ko prva in druga nista bili podeljeni.

(Se nadaljuje)

V zanimivem članku Francija Strleta je vrsta misli, ki so vredne temeljitega pretresa pred širokim lovskim forumom. V naslednjem bi se dotaknil samo strela na jelena v pogonu.

Že strel na mirujočega jelena je često problematičen, na jelena v gibanju seveda še bolj. Res je, da jelen na tihem pogonu ponavadi pride počasi, previdno, da rad postaja, vse drugače kot košutarija, ki je često zelo zelo hitra. Tako strel nanj ni težji kot v ruku, ali celo lažji, ker v ruku jelen rad išče kritje. Res pa je tudi, da včasih priteče v drncu, celo pridirja, če je bil pošteno preplašen. In res je, da na pogonih tudi na takega jelena streljamo, čeprav ga skorajda ne utegnemo oceniti. Pa še nekaj drugega je. res pri tem žal tako.

Naš poprečni lovec ima le redkokdaj priložnost za strel na jelenjad in zraven komaj kaj vaje v streljanju na tarče, zlasti živalske stoječe, prikazujoče se in gibajoče se. Tako je kaj malo verjetno, da bi znal na gibajoči se cilj, pa čeprav v velikosti jelena, oddati zanesljiv strel na vsako v poštev prihajajočo strelno daljavo, s pravilnim, hitrosti in smeri cilja ustreznim prehitom, vselej v absolutno smrtni predel v območju njegove prsne votline kakih 30 cm v premeru. Mali računski primer naj nam to prikaže.

Jelen se v drncu giblje z nekako 3 do 5 metrov na sekundo (10—20 km/h), v diru pa prav lahko tudi trikrat hitreje (60 km/h). Trop košut mi je pred avtomobilom to hitrost zlahka zdržal na cesti. Denimo, da streljamo na jelena v drncu s 5 m/s bočno na 50 m. Do njega potrebuje poprečna krogla 5/100 sekunde. Če puške nismo ob strelu nič zaustavili, bo potrebni prehit enak $5 \times 5/100 = 25/100 = 25$ centimetrov: muha mora slediti cilju tik pred prsmi. To gre še kar dobro. Če pa bi streljali na 100 m v diru s 15 m/s, bo krogla za prelet teh 100 m rabila kakih 12/100 s in potrebni prehit bi bil $15 \times 12/100 = 1,8$ m: kar meter in pol bi morali držati pred rob prsi, če naj zadenemo v življenje, ne le v živo. Kdo pa si upa brez veliko vaje zanesljivo zadevati ob takih pogojih? In če povrh jelenjad ne teče lepo bočno, temveč v poljubni smeri, gor in dol! So slavonski lovci, ki to znajo in delajo. Toda ti se stalno vadijo v strelu s kroglo. Tako so izvežbani, tako povezani s svojo risanico, da tudi zajca in lisico streljajo v teku s kroglo in — zadenejo. To ni šala ali lovska latinščina, temveč redko znanje redkih posamezni-

Navodila

Foto St. Lenardič

kov. Vadijo se npr. tako, da jim pomočnik spušča po bregu obroč od soda s tarčo privezano v sredini. Obroč pri tem imenitno skače. Menim, da v Sloveniji takih lovcev tako rekoč ni. Zato bi strel na jelenjad v diru moral biti pri nas sploh prepovedan. Koliko so take prepovedi vredne, pa vsi vemo. Noben paragraf ne nadomesti samodiscipline, lovske vesti.

Še drug razlog je, ki govori za to. Jelenjad je žilava in močna divjad, jelen še bolj in slavonski s svojimi domala tremi centi teže še bolj. Zato mora strel zadeti ne jelena, temveč pravilno izbrano mesto na njem. To pa je dvakrat težko, če se jelen giblje, že če teče, kaj šele če dirja, če skače. Tako pride redno in vedno do zadetkov v mehko za prepono, skozi mišičevje, v noge, čeljusti itd. In ker tudi dobrega psa ni, nič koliko te najplemenitejše divjadi klavarno zgubimo. K temu prispeva še dejstvo, da večinoma nimamo zadovoljivega orožja in streliva, takega, ki povzroči divjadi močan šok tudi ob slabšem zadetku, da jo tako še dobimo, čeprav ni padla v ognju. Naj bo razočaranje še takšno, povedati moramo, da so vse naše risanice na spodnji meji zmogljivosti za težko jelenjad. Zato moramo z njimi zadevati res dobro, res v pravo smrtno mesto, sicer so težave, ne le za žalostno zastreljeno čudovito žival. Danes je jasno, da je za težko jelenjad res povsem dovoljen le še afriški kaliber 9,3 mm, a ne mogoče starinski naboj naših očetov 9,3 × 72 R, temveč močni in hitri naboji kot so evropski 9,3 × 62, 9,3 × 64 in 9,3 × 74 R ali anglo-ameriški 375 H&H ipd., s krogli težje blizu 20 gramov. Šele s takimi naboji nam tudi slabše zadeta jelenjad brž obne-

more in pade. Seveda, če smo zadeli v nogo, je vseeno, če smo to dosegli s topom ali s flobertom, jelen bo šel daleč.

Toda kdo tako orožje pri nas ima? Ker se moramo zadovoljevati z našimi mavzerkami 8 × 57 in ne mnogo boljšo 7 × 64 (65 R), bi morali vsaj poskrbeti, da imamo zanje vsaj pravilne lovske krogle v nabojih največje možne moči. In čim težje morajo biti te krogle, vsaj 10 gramov, raje pa 12 g. Delovanje krogle je namreč stvar treh činiteljev: njene teže, njene zadetne hitrosti in še enega, doslej nepoznanega faktorja, zaviranja krogle v živalskem telesu. O teh sila zanimivih dejstvih, ki strel s kroglo šele osvetle v pravi luči, se bomo ob priložnosti posebej pogovorili. Potem šele bomo lažje razumeli, kako zelo važen je vsak od teh treh faktorjev pri strelu na težko in lahko divjad, kako krogla sploh deluje. Je seveda vrsta specialnih nabojev, zlasti ameriških, ki so tudi z manjšimi kalibri tja do 7 mm navzdol, a s smotno konstruiranimi krogli dovolj za vsakršno jelenjad. Le da jih pri nas povečini ne poznamo in da večini niso dostopni. Dejstvo je tudi, da poprečni naš lovec v prostem streljanju stoje — to pride na pogonih največkrat v poštev — ni velik mojster, žal le dokaj poprečen strelec. V streljanju s kroglo se lovci tako rekoč nikdar ne vadimo, šele z lovno sezono primemo puško v roke, za tarčo pa nam je takoj divjad. Ko pa je strelivo tako drago in se tako težko dobi...! In kako je ta reč drugod po svetu?

Če hočeš na Norveškem loviti losa, jelena ali divjega severnega jelena, moraš poprej uspešno

prestati naslednji preskus svojih strelskih sposobnosti, tudi če si devizni tujec:

a) 6 strelav brez trdne podlage na tarčo premera 1 m z 10 krogi; doseči moraš najmanj 48 točk (poprečni zadetek osmica);

b) 6 strelav prosto na živalsko tarčo v krog premera 15 cm na 100 m; doseči moraš najmanj 5 zadetkov.

Ni čudno, da mnogo lovcev pri tem preskusu propade. Le mi to vse in vsi že znamo.

Drugod se vadijo in tekmujejo v lovskem streljanju s kroglo tudi na gibljive tarče. Pri nas takih strelišč nimamo in če kdaj bodo v večjih mestih, jih ne bo na podeželju. Tarča v naravni velikosti divjadi se mora gibati zelo hitro, zato mora teči po tračnicah. Teče čez »preseko« širine 4 do 6 m za en strel, za dva pa je širša. Streljanje s cenanim malokalibrskim strelivom tu raje škoduje, kot koristi, ker se naučimo napačnega prehita: začetna hitrost nabojčka .22 long rifle je komaj 400 m/s, današnjih lovskih krogel pa vsaj dvojna. Šele naboj .22 Hornet (sršen) s svojimi začetnimi 700 m/s je uporaben in zaradi nizke cene prikladen za takšne vaje. Švedsko tekmovalno streljanje predpisuje 8 strelav na losa, 4 posamič in dvakrat po dva zapovrstjo. Streljajo na 80 m, »los« teče preko »poseke«, širine 23 m, s hitrostjo okrog 20 km/h. Na srnjad in prašiča se vadijo na 60 m preko preseke, široke le 6 m.

Otežujoče okoliščine pri strelu na jelenjad na pogonih pa so še druge. Prva je subjektivna: lovska mrzlica pred to imenitno divjadjo, ki je večina ni navajena. Dalje je večina naših risanic nemške šole, z naprožilom, pa strel rad uide. To služi dobro kot standardni izgovor za zgrešen ali slab strel. Za strel na gibajoči se cilj pa je dober samo en sistem, samo direktno sproženje, brez »kolena« in brez naprožila, in še to ne preveč trdo, mehkeje kot je pri šibrenicah. Dalje je v naših gozdovih mnogo podrasti, grmovja, tankih stebel in debelejših debel, vse pomešano, pa je često sila težko spraviti kroglo brez nezazelenih srečanj na njeni poti na pravo mesto celo v mirujoči cilj, kaj šele v hitro bežeči. Posebnih krogel za strel skozi goščo, kot jih imajo Američani, seveda ne poznamo. Težave so tudi z razpoznavanjem in ocenjevanjem divjadi. Manjka knjižica z risbami tipičnih jelenjih rogovij ter s fotografijami različno starih jelenov in košut, šibkih in dobrih telet obeh spolov. Dokler je ne bomo dobili, ni govora o pravilnem ocenjevanju jelenjadi, kaj šele na hitro med pogonom. Knjige W. Hetschold: »Das Ansprechen des Rotwildes« (Paul Parey, Hamburg 1963, 2. izdaja) ter K. Lotze: »Das Ansprechen des Hirsches« (M. H. Schaper, Hannover 1958, 6. izdaja) za jelenjad in H. Krebs: »Jung oder alt« (F. C. Mayer, München 1963) za srnjad so nam tu lahko za koristen zgled in pobudo. In kaka stalna raz-

stava tipičnih jelenjih rogovij po kategorijah bi tudi mnogo koristila. Tako bodo mogoče prenehali lovi, kakor nek notranjski, ko so na več kot 50 strelav s kroglo na pogonu pobrali le dve košuti.

Vse navedeno govori proti strelu na gibajočo se jelenjad na pogonih. Če se ne omejimo tudi na pogonih na strel na mirujočo divjad, moramo poprej izpolniti našete pogoje za zanesljiv strel. In strel na jelenjad **mora** biti zanesljiv. Ne sme se slišati kakor tolikokrat: »Sem pač poskusil.« Jelen ni zajec. Pa tudi na zajca tako poskušanje ni lovsko.

Zaklepi lovskih in drugih pušk

Janko Ravnik

O vrstah in trdnosti valjčnih zaklepov je bilo v primerjavi z zaklepi lovskih pušk prelamač in v povezavi s pritiskom smodnikovih plinov v zadnjih letih v inozemskih puškarsko-tehniških listih in revijah objavljenih dokaj obširnih razprav.

Valjni — cilindrični — zaklepi so glede na povezavo in sprejem smodnikovega pritiska našim lovcem in strelcem praktično znani in ne povzročajo težav, ker vse sile učinkujejo in se sprejemajo v smeri cevne osi.

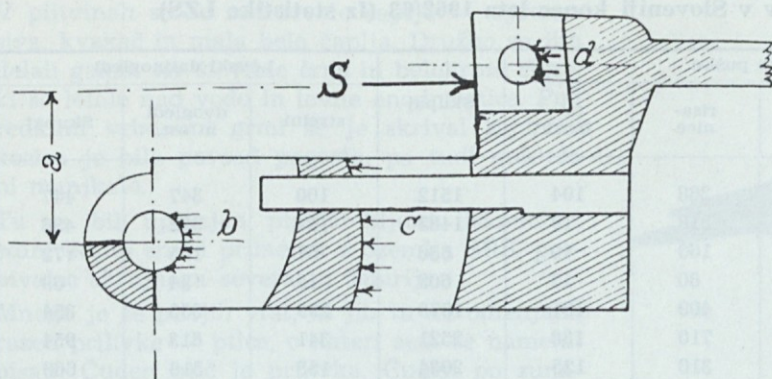
(Sistem Mannlicher, Schönauer, Mauser idr.)

Zelo zapleten pa je prenos smodnikovega pritiska pri zaklepih pušk prelamač. (Sistemi Lan-kaster, Toplever, Greener idr.)

Zato je puškar primoran, da se z navedenimi vrstami zaklepov in to prav posebno glede na njihovo trdnost, temeljito seznanj.

Naj navedeno zapletenost natančneje pojasnim! Pritiska smodnikovih plinov »S« (slika) pri pregibnih zaklepih ne sprejme samo glavni zaklepni del — baskil, temveč moramo pri tem upoštevati še moment pritiska baskila navzdol in stranska vrtilna momenta.

Pritisk ne odrine od cevi samo njihovega zaklepne delu, temveč ga poskuša po stranskem vrtilnem momentu potisniti tudi navzdol. Vrtilni je pri tem kakor pri odpiranju zaklepa puške šarnir — zaklepni svornik, čigar ležišče je od cevne osi v odmerjeni razdalji »a« in s tem tvori določen vzvod. Ta vzvod ustvarja skupno s pritiskom smodnikovih plinov moment, ki je tembolj neugoden, čim večja je razdalja »a«. Iz tega takoj spoznamo, da je pri dvocevki s privezjenima cevema vzvodna razdalja »a«

- S = pritisk smodnikovih plinov,
 a = razdalja med osjo cevi in sredino šarnirja,
 b = krožna ploskev šarnirja,
 c = ploskev zadnjega dela oprimka,
 d = ploskev Greenerjevega svornika

krajša kakor pri naveznjeni zgornji cevi bokarice, ki je od vrtilišča šarnirja bolj oddaljena. Zato je tak zaklepni del ugodnejši, ker leži čim dlje od vrtilišča šarnirja in s tem ustvarja daljšo vzvodno ročico.

Nedvomno je Greener-jeva šina, ki leži približno 3 krat dalj stran kakor pa sprednji vstop zaklepne zagozde pri cevni oprimki, glede odpornosti proti vrtilnim momentom, izredno ugodna.

Po tem opisu ima torej puška najboljšo obrambno zaporo proti vrtilnemu momentu, če z zaklepni mesti leži čim dlje od šarnirja. Pri tem je vsekakor treba vedeti, da je sprednji vstop zagozde brez škode pogrešljiv in da izdelavo puške zgolj podraži.

Pri prodaji se navedena zaklepna mesta puške pogosto omenjajo s pojasnilom, da ima ta Greenerjev sistem več zaklepnih in odpornih ploskev kakor pa drugi zaklepi in je zaradi tega puška tudi boljša in vzdržljivejša.

Puške brez zaklepne zagozde v cevne oprimke so polnovredne. Tako izdelavo uporabljajo pri bokaricah v tovarni orožja Sauer, Suhl, pri »Purdey« — zaklepih in tudi pri drugih vrstah zaklepov. Te puške niso slabe in jih ocenjujejo strokovno-tehniško *kot zelo dobre*.

Ko so spoznali navedena vzvodna pravila, je bilo izdelano posebno težko lovsko orožje, predvsem dvocevne risanice s podaljšanim baskilom. S tem je bila vzvodna ročica za sprejem pritiska prevesnega momenta večja in zaradi tega prenosna obremenitev na zaklepne ploskve neznahtna.

Kakor pri prevesnem momentu nastane tudi pri puškah s priveznjenima cevema stranski vrtilni moment ob strelu iz desne ali leve cevi. Ker pa je smer silnic v sredini cevne oprimke, pritisk plinov pa deluje ob strani tega, poriva ta pritisk cev na eno ali drugo stran. Pritisk stranskega vrtilnega momenta prestreza oprimek in je pritisk zaradi velikosti oprimka malenkosten. Kljub temu pa ta obremenitev ob daljši uporabi puške zrahlja zaklepe, da šklepetajo. Po mnogih streljih se tudi material baskila raztegne in povzroči

ob straneh oprimka škodljivo praznino. Takega stranskega vrtilnega momenta pa pri puškah s cevni osmi nad središčem oprimka ni. To je primer pri risanicah, prelamačah in bokaricah. Ti sistemi pušk predstavljajo najustreznejše lovsko orožje. Baskili pa ob strelu ne omahnejo od cevi samo navzdol, temveč skuša pritisk plinov odtrgati cev tudi od baskila. Te sunke prestrezajo ploskve šarnirja »b«, ploskev zadnjega dela oprimka »c« in ploskev »Greenerjevega svornika« »d«. Tako se pritisk plinov ustrezno porazdeli, ki se javlja zopet v pritisku plinov na temeljno ploskev naboja, tulca. Odboja baskila pa šarnir v smeri silnice »S« ne ujame enakomerno, temveč je sredina najbolj obremenjena, medtem ko vmesne ploskve sprejemajo le del pritiska. Toda navedene sile učinkujejo na posamezne zaklepne ploskve le, ko je puška še nova. Če pa je zaklep zatesnjen, pride baskil nekoliko naprej in njegova krožna ploskev ni več obremenjena.

S tem postane obremenitev za obe drugi strani ustrezno večja. Na šarnir in Greenerjev svornik torej pride veliko večji pritisk kakor pri novi puški, pri kateri se krožna ploskev še tesno prilega.

Puškar torej, ako hoče po puškarsko-tehniških izkušnjah pravilno delati, ne sme premer novega zaklepnega šarnirja pri popravilu nikdar povečati zato, da krožna ploskev baskila ne bi bila preveč oddaljena. Zaradi razteznosti materiala v baskilu se ustvari sicer neznahtna izravnavna, da se krožne ploskve prilegajo, čeprav pritisk strela material raztegne. Ako je bil pa premer šarnirja prevelik, ali ako je bila puška zaradi tega že nekajkrat popravljena, razteznost ni več toliko, da bi krožne ploskve prišle do popolnega naslona. Šarnir in Greenerjev svornik morata zaradi tega sprejeti celoten pritisk. To se jasno pokaže, če je bila taka puška nestrokovno popravljena. Zaradi takega, strokovno nevesčega dela se mora zaklep s stalno skrajšujočimi se razmaki zatesniti.

Zato naj lovec svojo puško zaupa v popravilo le znanemu puškarskemu strokovnjaku.

Število lovskih pušk in daljnogledov v Sloveniji konec leta 1962/63 (Iz statistike LZS)

Lovska zveza	Lovske puške				Skupaj	Lovski daljnogledi		
	šibre-nice	kombi-nirane	risa-nice	flo-beriti		strelni	dvogledi in ost.	Skupaj
Celje	967	173	268	104	1512	100	347	447
Gorica	816	136	518	19	1489	114	322	436
Kočevje	196	170	160	10	536	67	105	172
Koper	498	18	80	13	609	15	54	69
Kranj	489	344	409	131	1373	299	555	854
Ljubljana	1266	407	710	138	2521	341	613	954
Maribor	1199	392	318	125	2034	158	510	668
Novo Mesto	737	67	173	39	1016	42	92	134
Pomurje	755	17	135	60	967	18	49	67
Postojna	424	65	213	17	719	93	137	230
Ptuj	537	24	76	25	662	27	61	88
Trbovlje	363	72	99	30	564	40	120	160
Videm-Krško	599	59	105	29	792	37	127	164
SKUPAJ	8846	1944	3264	740	14794	1351	3092	4443

Prilivka

Lojze Šmuc

Pred dobrim desetletjem Sava od črnuškega mostu proti Šentjakobu še ni bila uravnana in struga ne vklenjena v valobrane ter je tekla po svoji volji. Vsako pomladansko in jesensko deževje je povzročilo, da je spremenila svoj tok. Narasla in umazana je prestopila nizke peščene bregove, se razlila, da je bila bolj podobna jezeru kot reki, odnašala rodovitno zemljo, izpodkopavala grmovje in drevje ter tako širila svoje že itak nekaj sto metrov široko poplavno področje. Take poplave so pregnale iz tega okoliša tudi vsa živa bitja. Ko pa so vode upadle in se umaknile v svoja spremenjena in prestavljena korita, je ostalo kot spomin zgolj belo izprano kamenje. Tam so nastali tudi večji ali manjši prodnati otoki in polotoki, zalivi in mrtvice. Na nekaterih krajih je bila voda plitva, da si jo prebredel, drugje zopet globoka, se vrtnčila in postajala, medtem ko je drugod drla, kot bi se ji nekam mudilo. Ves ta levi in desni breg Save, neštetokrat obraščen z grmovjem in plevelom, pa zopet uničen in izpran do golega kamenja, se je imenoval — Prod. To je v resnici tudi bil. Vse kar je preko poletja zrastle, se ukoreninilo in morda vzcvetelo, so jesenske vode uničile.

Na prvi pogled pusto kamenje in pesek pa sta vendarle preživljala dvoje vrst bitij. To so bili

»peskarji« in — ptice. Da, stalne ptice, ki so tu gnezdile in vzgajale svoj rod in druge preletne, ki so se tu ustavljale na svojem selitvenem potovanju. Peskarji pa smo rekli ljudem, ki so na produ sejali in prodajali pesek, ki je bil ponajveč vzdian v hiše Ljubljane. Obe vrsti, mislim ljudi in ptice, pa sta tu živeli ne meneč se drug za drugega in ozemelska vprašanja reševali po načelu — kdor prej pride, prej melje.

Če pa je bila sejalecva lopata le preveč nadležna in je silila v ptičji kotiček, so se pernatci prebivalci za nekaj metrov umaknili, saj je bilo primernih in skritih prostorčkov dovolj. Tudi tu je torej obveljala pravica močnejšega. Ves ta prostor, vse to od vode izlizano in izprano kamenje, zalivi in plitvine ter razčlenjeni tokovi Save so privabljali ptice posebnih vrst. Tu ni bilo rumenega kobilarja niti detla, ki bi bobnal po suhi veji, pač pa so bile tu vodne in močvirne ptice in one iz reda pobrežnikov. Ob pomladanski in jesenski selitvi si tu čul čudne, strah vzbujajoče mijavkajoče, zateglo piskajoče in krakajoče glasove, posebno še ponoči. Tu je bila nekdanj »Okroglica« — prodnat otok, ki se ga stari Posavci še tako živo spominjajo in kjer si lahko slišal ponoči tisoč glasov. To so bili glasovi ptic, ki so tukaj pristajale, da se nahranijo in odpočijejo po dolgem potovanju.

Spomladi in jeseni ob selitvi in preletu si tu našel race vseh vrst. Najštevilnejše so bile reglje in mlakarice, pa zopet krehlje in tudi žvižgavke, zvonci, dolgorepke, žličarke in čopaste črnice. Po blatni so brodili martinci, veliki, močvirski in mali. Tu se je zaustavil spremenljivi dular in komatni deževnik v družbi malega deževnika.

V plitvinah so se zadrževale čaplje — oprezna siva, kvakač in mala bela čaplja. Družbo so jim delali galebi ter številne črne in belohrbte čigre, ki so letale nad vodo in lovile enodnevnice. Pod redkimi vrbovimi grmi se je skrival kljunač; kozica je bila povsod pogosta, pa tudi pukleža ni manjkalo.

Tu je bil uplenjen ploščatokljuni liskonožec, edini doslej znani primerek z ozemlja SRS, prebivalec skrajnega severa in Sibirije.

Mnogo je še ptičjih vrst, ki jih tu ne omenjam, razen prilivke — ptice, o kateri sem se namenil pisati. Čuden ptič je prilivka. Čuden po zunanem izgledu, skrivnosten po življenju.

Ko sem ga prvič videl v jutranjem somraku, mi je nehote obstal korak. Zletel je pred menoj, oglašajoč se s tistim svojim zateglim »kurrlitt, kurrlitt«.

Na vsem obsežnem savskem produ pod vasmi Stožice, Tomačevo, Jarše, Obrije in Šmartno je vsa tista leta gnezdilo po tri do štiri pare teh ptic. Pravim, gnezdilo, zakaj danes jih ni več. Reka Sava ima sedaj tu samo eno korito in velike vode spomladi in jeseni samo poglabljajo strugo. Če pa se voda razlije preko bregov, tedaj nima več tiste rušilne moči, da bi podirala in odnašala grmovje in drevje. Ves ta nekdanji goli prod zarašča grmovje — tu se sedaj bohota vrba, jelša in topol. Naseljujejo se nove vrste ptic. Tod prebiva sedaj fazan in se oglašča poljska jerebica. Tudi ob spomladanski in jesenski selitvi ne pristajajo tukaj več nekdanje jate vodnih, močvirnih in pobrežnih ptic. Tudi peskarjev ni več.

*

Prilivka, tudi kulik imenovana (*Burhinus oedincnemus*, L.), je ptica približno golobje velikosti. Od kljuna pa do konca repa meri do 45 cm. Je svetlorjavkaste osnovne barve s temnejšimi madeži in črtami, močnega, kratkega rumenočrnega kljuna, velikih rumenih oči. Preko peruti se vlečeta svetla, temno obrobljena pasova. Konec repa in robovi peruti so temnorjavi, skoraj črni. Noge so rumene, dokaj visoke, s samo tremi prsti. Zadnji prst je namreč okrnel. Trebuh in grlo sta svetlorumenkasta.

Domovina prilivke je vsa srednja in južna Evropa, severna Afrika in srednja Azija. Na severu sega do Danske, gnezdi pa v južni in vzhodni Angliji. Najde se tudi na sredozemskih otokih — Siciliji, Sardiniji in Korziki. V severnejših krajih je selivec, ki odleti jeseni v južno Evropo ali Afriko tja do Abesinije in Somalije. V območju Sredozemskega morja se samo klati. Prebiva na pustih peščenih tleh, pri nas najraje ob vodah, ker le tam najde sebi primerno okolje. Z drugimi ptiči se ne druži. Je sila nezaupljiv

in plašen ptič, ki že na daleč beži pred človekom. Preden vzleti, navadno nekaj časa teče po tleh in se šele nato dvigne. Zaradi te svoje navade ga je še težje opaziti.

Kot nočni ptič se šele z mrakom razživi. Vso noč leta in teka naokoli. Posebno v mesečnih nočeh je živahen, kroži in se prekopicuje po zraku, pri tem pa vrešči, škriplje in hrka, da vzbuja strah. Hrani se z vsem živim, kar more obvladati. Na njive zleta po črve, polže, deževnike in žuželke, ob mlaki preži na paglavce, žabe in ribice, lovi martinčke, slepce in miši.

Za poljsko mišjo teče, jo ujame v kljun in toliko časa tolče z njo ob tla, da ji stre vse kosti in šele nato požre. Verjetno tudi mladih, na tleh gnezdečih ptic ne zametava, če naleti nanje.

Spomladi, v času parjenja se samci bore za samic. Zmagovalec teka s povešenimi perutmi in pahljačasto vzdignjenim repom v krogu okoli nje.

Gnezdo prilivke je majhna, plitva jamica med kamenjem, naredko nastlana z bilkami, kjer najdemo konec aprila in v prvi polovici maja navadno dvoje jajc. Jajca niso dosti manjša od kurjih, sivorumene rjavolisaste barve. Valita oba — samec in samica. Ko prihaja v gnezdo ali ko ga zapušča, se prihuljeno plazi in vzleti šele daleč v stran.

Mladiči, ki se izležejo 26. dan, zapuste takoj gnezdo, ko se osušijo. Puhasti mladiči so po barvi popolnoma podobni pesku in kamenju svojega okolja — na sivorumeni podlagi so rjavo progasti in lisasti. Če je vse mirno, tekajo tudi podnevi naokoli. Kakor hitro pa starša opazita kaj sumljivega, posvarita mladiča, ki se takoj stisneta k tlom.

Zanimivo je opazovati mladiče, kako spretno izrabijo v poletni vročini vsako, še tako majhno rastlinico za kritje pred žgočimi sončnimi žarki. Tudi za mladiče se prične pravo življenje šele z mrakom in traja vso noč do zgodnjega dopoldneva. Stari ptici jima donasata najrazličnejšo hrano, šestokrat od zelo daleč in ju poučujeta o potrebnih spretnostih za življenje.

Konec septembra ali oktobra pa zgine vsa družina čez noč iz domačega kraja. Podnevi počivajo, ponoči potujejo.

*

Naš sedanji lovski zakon omenja prilivko kot ptico, ki je zaščiten skozi vse leto, kar zaradi svoje redkosti tudi zasluži. Zato in zaradi načina življenja je ta ptica zelo, zelo redek plen lovca, da skoraj ni omembe vredno.

V naši literaturi jo omenja Freyer leta 1842, ki ji pravi »deževna perlivka«. V svoji knjižici — *Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Vögel* — Ljubljana, 1890 — jo navaja Ferdinand Schulz kot »gnezdilko«. Pravi pa, da ni pogosta na savskih otokih. Fran Erjavec jo v svoji knjigi — *Domače in tuje živali v podobah* — opisuje takole:

»Prilivka ali kulik, ptica velikih rumenih oči, kratkega kljuna (pol palca), oblečena je skoro kakor škrjanec. Biva rada po ravnih pustinja in po peščenih njivah. Jako je oprezna in pretkana.«

Skoraj vsem piscem najnovejših knjig o pticah pri nas pa sem jaz posredoval potrebne podatke, zato jo tudi vsi navajajo.

Moč narave

Tone Rus

Mrak se tiho spušča na zemljo. Po masivu Velike gore se leno vleče jesenska megla, ki moreče pritiska k tlom. Lahen piš se živahno poigrava z orumenelim listjem gozdnega drevja. Človek bi dejal, da je gozd popolnoma mrtev in da ni v njem živega bitja. Toda ni tako. Komaj stopiš po stezi iz Jelenovega žleba, ki se lagodno vije med drevjem čez Glavico, mimo Vampastega bresta, Petelinjega vrha, Marinovca, v Smrekov žleb, že se ti narava ponuja z vso svojo veličino in pestrostjo.

Visoko v bregu potrkava žolna, da se odmev njenih udarcev odbija daleč v nasprotni breg. Iz doline se oglašja srebrna pesem jereba in lisica se prihuljeno krade skozi goščo, da bi ga zalezla. Veverica veselo skače z drevesa na drevo in marljivo zbira ozimnico. Na jasi se pokaže srnja družina, včasih tudi medved na opuščenem kopicu, kjer grebe za ošiči. Podvečer se neslišno spreletava sova in lovi miši. Ob prvih dihih jeseni zgubljen tava trop košut po gozdu in se vznemirjeno razgleduje za svojim gospodarjem, ki si utira pot skozi goščo in z rogovjem mlati po drevju. Pod nogami se lomi in poka dračje, nemir se polašča jelenjadi in gozda.

V jesensko ubranost zadoni mogočni glas jelenovega ruka. V začetku pritajen — postaja vse močnejši in končno silovit, ki razkriva moč in gospodovalca gozda. V bližnji in daljni okolici se oglase še drugi jeleni, kakor da bi čakali prav njega, ki mu gre že par let pravica, da si izbira neveste po svoji volji. Z dvignjeno glavo hodi po gozdu od jase do jase. Mogočno postavo mu krasí močno, temno rogovje, zajeten vrat, prsi in križ pa košata dlaka. Zdaj pa zdaj visoko dvigne glavo in rjoveč zaruka. Silni klic se širi po lesu in odmeva iz doline. Jeleni se vračajo v rojstne kraje na stara rukališča, kjer si bodo priborili prostor in košute.

V hladnem jesenskem jutru, ko še vse miruje, se znova oglasi mogočna in gromovita pesem, ki se bolj in bolj stopnjuje. Z dnem pa začne glas pojemati, ker se jelen ob dnevni luči ne počuti več varnega na kraju, kjer je razgrajal ponoči. Na mestu pusti le oguljeno drevo, steptano rušo in oster ščegetajoč dah, ki izdaja njegovo borbenost in razpoloženje. Godrnjaje spremlja svoj trop, ki se pomika vse više v hrib za Malo belo steno, kjer bo prebil dan. Spotoma se povalja v blatni kaluži, da si ohladi od nagona

razgreto telo in se znebi nadležnega mrčesa, ki ga neprenehoma spremlja.

Nekje pri starem mrhovišču nad Smrekovim žlebom se oglasi jelen, ki je pritaval od kdove kje. Veter mu prinese v nos sveži dah po košutah, ki jim podzavestno sledi. Gnan od paritvenega nagona se vse bolj bliža tropu. Z grožečim glasom, polnim ljubosumlja in sovraštva, mu srdito odgovori gospodar tropa. Izmenoma si tako odgovarjata in robantita po gozdu. Njun glas je vse močnejši, hreščeč in izzivalen. Košute nepremično strme v smer, od koder se jim bliža prišlek. Gospodar pa jih še enkrat ves razburjen obkroži in jih seganja skupaj. Tedaj pa nastane ropot, kot bi se spopadla srednjeveška viteza na življenje in smrt. Rogovje udarja ob rogovje s takšno silo, da se slišijo udarci, kakor da bi drvar cepil drva. Srdito se zaganjata in glasno sopeta, nato prenehata, kot bi oklevala, nakar se ponovno poženeta drug v drugega tako močno, da se jima rogovje zagozdi in dolgo ne moreta narazen. Prerivata se sem ter tja, da razruvana ruša frči daleč okrog. Zaveš, da se bo trop vdano podredil zmagovalcu, jima vliva novih moči.

Kot lisjak se previdno bliža tropu v kritju drevja mladencič, komaj štiri letni jelen, ki že dalj časa od daleč obkroža trop in čaka na priložnost, ki bi se mu ponudila. Kradoma in brez glasu se plazi vse bliže. In tako se uresniči ljudski rek: Če se prepirata dva, tretji dobiček ima! Hitro izkoristi priložnost in neopazno odpelje eno izmed košut.

Brž ko »paša« spozna prevaro, mu zavist požene po telesu nov val krvi. S podvojeno močjo navali na nasprotnika, ki onemogel in zmeden bulji tjavdan. Z močnim udarcem rogovja mu razpara prsi, da se mu curkoma ulije kri. Prišlek čuti, da ga zapušča moč, poražen klecne na razruvano rušo, prepojeno z lastno krvjo. Poslednjič mu na ušesa udari grmeč glas, poln strasti in zmagoslavja, ki zdaj zamre, se oglasi znova, nato pa se mu zgubi nekje v daljavi. S poslednjim pogledom objame trop košut, zaradi katerih mu ugaša mlado življenje. Še enkrat dvigne glavo, ki mu omahne na mehki mah. Končano je. Premagani nepravilni deseterak, katerega trofeja krasi pročelje lovske hiše v Jelenovem žlebu, se preseli v večna lovišča, v neznani svet miru in tišine, kjer slednji najde svoj mir.

*

Sonce se je naslonilo na vrh Martaloza in s poslednjimi zlatorumenimi žarki obsijalo vrhove. Samotne grape okoli Jelenovega žleba in Glazute so se pogrezale v večerni mrak. Iz njih je zdaj pa zdaj zadonel znani glas, ki je dajal jesensko obarvani naravi posebno svečano obeležje. Ruk je bil v polnem jeku. Prišel je čas edinstvenega doživetja — čas preizkušnje. Noči so postale hladne in v jasnih nočeh je pobelila sla-

na. Čudovita jesenska romantika se je širila po okolju, ki se lahko vtisne v srce le tistemu, ki jo doživi sam neposredno. Lovec, ki ni tega doživel, še zdaleč ne pozna lepote, ki mu jih nudi lov na jelena v ruku.

S trpkim občutkom tesnobe sem spremljal lovca, ki je na vrat in nos, slep za okolico, pridrvel v revir in se zanimal zgolj zato, kdaj bo jelena snel s kljuke. Na srečo je takšnih »lovcev« malo. Znani pa so mi hvalevredni primeri, ko je lovski gost po štirinajst dni lazil za jelenom in je bil zadovoljen, če ga je v tem času lahko videl. Ni mu bilo žal hoje za jelenom ob vsakem dnevnem času ter v najbolj nedostopne predele. Ostal je kljub neuspehu veder, nasmejan in poln humorja.

Ob vsem tem so mi dnevi tekli neverjetno hitro. Lovski gostje so prihajali, se po končanem lovu vračali domov vedri in zadovoljni ter se priporočali za naslednje leto. S seboj so poleg nepozabnih doživetij nekateri odnesli tudi prekrasne trofeje. Sam sem ob tem čutil, kakor da z njimi odhaja tudi del mene. Težko mi je bilo in tudi danes sem ganjen ob teh spominih. Tako se je dogajalo iz leta v leto.

Zaradi vsega, kar sem doživel sam ali s svojim gostom, se čutim dolžnega, da otrnem pozabi nekaj teh doživetij ali razočaranj.

Eno takih razočaranj mi je bilo usojeno 30. septembra 1962, zadnje leto mojega službovanja v Jelenovem žlebu pri Gojitvenem lovišču »Rog«. Vsi napovedani gostje so prišli na svoj račun. Ker plan strogo gojitvenega odstrela za poklicnega lovca ne more biti nikoli omejen, sem sklenil, da poiščem še moji službi primernege jelena. Močno sem si želel trofeje starega okrnegega jelena, ki bi me z radostjo spominjala na Jelenov žleb.

V ranem nedeljskem jutru sem odšel v revir. Tako, ko sem stopil iz lovske hiše, sem ugotovil, da se jeleni pridno oglašajo v smeri proti Črnemu vrhu. Pohitel sem preko Glavice proti Osrani dolini in Petelinjemu vrhu. Za Malo belo steno sem zalezal trop jelenjadi, ki se je ravno kalužil. Ko sem ga skrbno ogledal in ugotovil, da ni v tropu jelena, kakršnega bi rad, sem ga previdno obšel. Odšel sem dalje proti Smrekovemu žlebu, kjer je robantil po gošči drug. Ker se mi je zdel glas znan, tudi njega nisem vznemirjal. Mikal pa me je jelen, ki je rukal nad Mrzlo jamo proti Veliki beli steni. Dasiravno sta v bližini tega mesta bila pred kratkim uplenjena dva jelena, sem se kljub temu odločil, da ga zalezem predvsem zaradi tega, ker se mi je zdel njegov glas nekam čudno nizek. Ker se je jelen pomaknil že visoko, sem imel malo upanja, da ga dohitim prej, ko bo utihnil — bila je namreč že 9. ura. Z vsemi močmi sem se zagrizel v strmino ter ga sem in tja izzval z rogom, da ugotovim mesto in razdaljo, kjer se nahaja. Ugo-

tovil sem, da stoji na mestu, zato sem ga začel previdno zalezovati v kritju drevja. Veter sem imel zelo ugoden. Kmalu sem po pokanju dračja slišal, kako se premika. Po približno 10 korakih sem ga že opazil v bregu nad seboj. Stal je v bukovem sestoju in motril okolico. Vzel sem daljnogled in ga opazoval. Bil je zelo mršav. Sprva sem mislil, da je mlad, ko pa sem ga dobro ogledal, sem ugotovil, da je izredna starina. Na glavi je imel okrnelo rogovje desetetraka, ki je bilo spodaj še kar močno, na vrhu pa je imel butasto razvita parožka, komaj opazno nakazana. Nekaj časa sem ga zavzeto opazoval. Za strel sem se odločil šele, ko je začel tavati sem in tja. Začel sem lahko stokati v rog in posnemati košuto. Tedaj se je tudi jelen postavil prečno med dve bukvi, izza katerih so bila videti glava in zadnji del trupa, vmes pa leva sprednja noga in pleča v širini približno 40 cm. Dvignil sem trocevko kal. 7×65 R in pomeril po sprednji nogi navzgor. Ko se je križ v strelnem daljnogledu ustavil na primernem mestu za pleči, sem vžgal. Jelena je vrglo vznak ter je obležal v ognju. Slišal sem, kako z zadnjimi močmi opleta po listju, nato se je vse umirilo. Obšlo me je nekam čudno razpoloženje. Sedel sem na tla, prižgal pomirjevalno cigareto in čakal. Naenkrat zaslišim šumenje listja in pokanje dračja na mestu, kjer je pravkar obležal moj jelen. Vstal sem in presenečen ugotovil, da jelen, ki je bil videti ves zlomljen, vstaja. Gugal se je sem in tja in se z veliko težavo spravil pokonci. Mrzlično sem začel tipati po žepih za novim nabojem, a ga nisem našel. Naboj je sem pozabil doma; puška mi je ostala nabita še od prejšnjega dne. Jelen se je z negotovimi koraki zibal po pobočju navzdol proti meni in že ga je vzela gošča.

Gozd okoli mene je ostal lep in miren. Jaz pa sem bil prizadet, da ne morem popisati občutkov, ki so me navdajali; v srce se mi je rezala bolečina. Krivda, ki sem jo povzročil s svojo malomarnostjo, me je težila vse huje. Ves razravan sem zaznamoval mesto, od koder sem vžgal po jelenu in odtaval v breg do nastrela, ki sem ga skrbno preiskal, vendar tam nisem našel niti najmanjše kaplje krvi. Zalomil sem nastrel in se spustil po strmem bregu navzdol od sledu. Poznalo se je, da mu leva sprednja noga ne služi, kakor bi morala; odtis desne je bil v tleh izdatno močnejši. Krví tudi tu ni bilo opaziti. Na tem mestu je bil gozd brez vsake podrasti. Plazil sem se po vseh štirih, da bi na ta način odkril kaj zanesljivega, kajti prepričan sem bil, da je krogla zadela v polno. Ves moj trud je bil zaman. Nadaljnje zasledovanje sem opustil in odšel v Jelenov žleb po naboje, ker je bilo na tak način jelena zasledovati popolnoma nelovsko, saj bi ga ne mogel rešiti muk brez ponovnega strela. Ko sem prišel domov, sem dogodek povedal tamkajšnjim delavcem, ki so bili takoj pripravljene, da mi priskočijo na pomoč. Laže mi je bilo,

ko sem mogel nekomu razkriti svoj greh. Opremljen z naboji in štirimi delavci sem ponovno odšel na kraj dejanja. Delavce sem pustil v bližini Korit na Rudeževi cesti, na mestu, kjer sem prenehal z zasledovanjem, sam sem pa odšel na nastrel kakih 200 metrov višje v breg, da se še enkrat prepričam, če sem na pravi poti. Sled me je tudi sedaj pripeljala do tam, kjer se je nato na cesti zgubil. Po krajšem posvetu sem delavce razporedil v črto, tako da bi lahko pregledali vsak kotiček in pričeli z delom. V začetku je delo lepo napredovalo. Kmalu pa so delavci — nedomačini — ob neuspehu postali malodušni in začeli povzročati nepotreben hrup. Zaradi tega sem se jim zahvalil za pomoč in jih odpustil, češ da je jelen po vsej verjetnosti ostal zdrav. Tudi sam sem imel kaj malo upanja z ozirom na podoben primer, ki se je pripetil domačemu gostu dr. B. pred par leti v mojem revirju, le s to razliko, da je bilo na nastrelu nekaj krvi. Kljub uporabi dobrega psa krvoslednika, ki je sledil poldrugi kilometer daleč, ni bilo uspeha.

V premišljevanju grenkih spominov si ne najdem opravičila za takšno ravnanje. Zavedam se tudi, da nisem pokrenil vsega, kar bi bil dolžan storiti v takem primeru.

Sebi v obtožbo sem napisal te vrstice, ki naj mi nadomeščajo to trofejo — drugim v opomin. Zakaj lovska smola nikomur ne prizanaša, pač pa prenekateri lovec prehitro pozabi, da ob tem trpi nedolžna žival.

Doživetja s kraguljem

Ing. Vitomir Mikuletič

Kragulj (*Accipiter gentilis*) uživa pri večini lovcev, pa tudi med kmeti slab sloves škodljivega in drznega roparja, ki lovi in napada vse živo, kar ne more premagati. Pripisujemo mu veliko škodo, ki da jo povzroča posebno v nižinskih loviščih med jerebicami in fazani. Marsikdaj mu naprtimo grehe klatečih se mačk. Čeprav je kragulj izredno spreten in drzen lovec, je tako gledanje na njega krivično. Predvsem ni tako številen, kakor se na splošno misli. Mnogi lovci dostikrat zamenjujejo kragulja s kanjami, ob jesenski in pomladanski selitvi pa celo z ujedami, ki so pri nas samo na preletu. Predvsem jih moti to, da mladi kragulji nimajo na prsah značilnih pasastih ozkih temnih prog, temveč na rumenkasti podlage močne temnorjave podolžne lise. Značilna znaka za razpoznavanje kragulja sta bela oziroma svetla prog nad očesom in štiri

široke prečne temne proge na repu. Kanja teh znakov nima, prečnih prog na repu pa ima dvanaest, ki pa so zelo ozke.

Kragulj je predvsem gozdna ujeda, ki pa vključuje v svoj življenjski prostor tudi okoliška polja, njive, grmišča in vaška dvorišča. Revir kraguljega para je velik približno 5000 ha. V tem področju kragulja ne trpita vrstnikov. Tudi mladici, ko dorastejo, se morajo od tod izseliti. Že iz tega izhaja, da kragulj ni množična ujeda kot npr. kanja. Spominjam se potovanja v Belje, ko smo levo in desno od ceste na skoraj vsakih 200 m lahko videli kanje na drevesih, kolih in drogovich.

Kragulj je precej tajinstven ptič, le v času parjenja spomladi včasih vidimo, kako krožita samic in samica v sončnem dopoldnevu visoko pod modrim nebom. Način, kako lovi kragulj, je značilen. Podobno lovi le skobec. Videl sem ga loviti ob vseh dnevnih časih. Kmečka dvorišča obiskuje najraje okrog poldneva. V letu kot sokol selec lovi le redko. Najraje zagrabi z močnimi in kot igla ostrimi kremplji žrtev na tleh ali na veji.

Pred nekaj leti sem bil že zgodaj zjutraj v lovišču. Komaj se je danilo. Na cesti pri Turškem klancu v lovišču Trnovski gozd pa so že iskali hrano trije ščinkavci in dva kosa. Naenkrat se utrga iz bližnje gošče kragulj in v nizkem letu zagrabi kosa. Ptiči so bili tako presenečeni, da v prvem trenutku niso niti odleteli. Vse to sem opazoval z daljnogledom na razdaljo kakih 50 metrov. Kragulj ni umoril kosa s kljunom, temveč ga je grabil in stiskal s kremplji. Nato ga je odnesel v bližnje smrečje, kjer sem ga izgubil iz vida. — Neki večer sem se že v mraku vračal iz gozda. Na smreki na Mali Lazni je pel kos svojo večerno pesem. Kot puščica je švignil na njega kragulj, a je v prvem naletu kosa zgrešil. Toda takoj potem ga je ujel v letu. Ne da bi prekinil let, ga je odnesel v goščavo. — L. 1950 sem bil v Bosni. Okrog neke hišice se je paslo kakih 30—40 piščancev. Tik nad zemljo je v naglem letu priplaval kragulj, kar mimogrede je zgrabil piščanca golobje velikosti, ga nesel z nezmanjšano hitrostjo naprej, dokler ni zginil v goščavo ob reki. — Dvakrat sem imel priložnost opazovati, kako lovi kragulj poljsko jerebico. Nekega februarskega sončnega popoldneva sva z očetom šla po ljubljanskem polju proti Savi. Že od daleč zagledava osamljeno jerebico, ki leti tik nad zemljo z vso silo proti velikemu, v kvader zloženemu kupu gnoja. Kakih 50 m za njo pa je letel močan kragulj. Doživela sva nekaj nenavadnega. Ko je jerebica preletela kup gnoja, je sedla, se obrnila in tekla, kar so ji dale nožice h gnoju in se stisnila v slamo. Kragulj je preletel gnoj in po kakih 100 metrih pričel krožiti. Nekaj časa je še krožil, nato pa odletel proti Klečam. Način, kako se je ta jerebica rešila kragulja, je brez dvoma sijajen. — Drugo doživetje

z jerebico je podobno temu, le da se je zgodilo tik zraven hiš. Delal sem doma na vrtu. Naenkrat mi nekaj močno završi nad glavo. Mislil sem, da je kdo iz hiše kaj vrgel skozi okno. Ko se ozrem, završi drugič in že sedi velik kragulj na kamnitem stebru ograje, niti dva metra od mene. Isti trenutek opazim jerebičko, ki teče ob ograji proti grmovju španskega bezga, kjer se je stisnila k zidu. Kragulj je zletel, jaz pa sem šel okrog hiše in z lahkoto prijel jerebico. Očitno je bila na koncu moči. Ko sem jo izpustil na polje, je kmalu sedla na tla in se zgubila med brazdami. Ta dva dogodka dokazujeta, kako nujno potrebne so jerebicam in fazanom remize in grmovni pasovi na sicer čistem, obdelanem polju.

Priljubljen plen kragulja so golobi. To potrjuje tudi staro latinsko ime *Astur palumbarius* in francoski naziv *autour des palombes*. Lani sem opazoval nad Tolminom, kako je kragulj lovil goloba. Golob je z vso silo lovil višino in rezal med Vodiljem in Jalovnikom velike kroge. Kragulj mu je nekaj časa sledil, a nazadnje lov opustil. Golobi, ki jih love ujede, instinktivno vedo, kdo je njihov preganjalec. Pred kragulji se umikajo v višino, pred sokoli selci iščejo zavetja v krošnjah dreves. Sokol selec lovi namreč zaradi kratkega repa le v letu.

Kragulj rad pristaja na jerebji klic. Pred leti sem nekega popoldneva klical jerebe v Solovi dragi v Trnovskem gozdu. Po nekaj klicih je priletel nizko nad cesto kragulj in sedel na obcestni kamen. Ko me je zagledal, je neznansko spretno zletel skozi gost bukov drogovnjak. Nikoli prej še nisem videl leteti kragulja s tako naglico skozi goščavo. Krmaril je z repom in izkoriščal vsako luknjo med vejami. Res težko, da mu pri taki spretnosti uide plen. — Na neki brakadi v Šentviškem hribu je oče čakal na stojšču začetek pogona. Goniči še niso zazvonili, ko priteče v divjem diru mimo zajec, nad njim pa kragulj. Zajec je izkoristil bližino gostega grmovja in se v njem potuhnil. Kragulj se je v naletu grmovju izognil in ko je opazil očeta, odletel dalje.

Vsi taki dogodki se dogajajo silno hitro, tako da se človek niti ne utegne spomniti, da nosi puško. Kragulj ima v življenjski skupnosti (biocenozi) svojega okolja važno vlogo regulatorja biološkega ravnotežja. Šoje so mu v gozdnatih predelih glavna hrana. Razen kragulja praktično nimajo nobenega sovražnika in bi se silno razmnožile. Zato ni pametno v hribskih loviščih brezobzirno uničevati kragulje; v nižinskih loviščih jih je treba držati bolj na kratko. Tudi kragulj je del žive narave in v njej prav tako potreben kot npr. lisica. Le to prednost ima, da se ne množi tako hitro in zato ne smemo tako zelo poudarjati izgubo tistih nekaj zajčkov ali fazanov, ki jih pobije.

Nesreča ne počiva

Član lovske družine S. M. se je lani novembra vrnil z lova. Svojo lovsko puško — šibrenico je postavil v kot pri krušni peči v nezaklenjenem prostoru zraven kuhinje. Naboj je spravil v predal kuhinjske omare. Oboje je bilo tedaj dostopno vsakomur, tudi domačim in tujim otrokom. Po nekaj dnevih je lovčevega 12-letnega sina zapeljala priložnost in je vzel v roke očetovo puško. Poiskal je naboje in poskušal, kako se puška polni. Pri tem se mu je sprožila in je strel zadel v prsa tri in pol letnega sosedovega sinčka, ki je opazoval v sobi početje s puško. Obležal je na mestu mrtev.

Ta tragični dogodek je sprožil kazenski postopek zoper lovca S. M. Po opravljeni glavni obranavi pri okrožnem sodišču v K. je bil lovec S. M. obsojen zaradi hudega kaznivega dejanja zoper splošno varnost ljudi po čl. 273/V v zvezi s čl. 268/III KZ na 6 mesecev zapora. Odvzeta mu je bila tudi lovska puška. Sodišče je v razlogih sodbe reklo, da se je lovec moral zavedati, da je puška z municijo nevarna za življenje, če pride v neveščje roke, zlasti v roke otrok; lovec da je ravnal malomarno, ker je puško in municijo shranil v nezavarovanem prostoru, torej tako, da je pretela dejanska nevarnost ljudem za primer, če pridejo do puške z naboji otroci.

Zoper sodbo se je lovec pritožil in poskušal dokazati, da njegova malomarnost ni tako velika, kot jo je videlo okrožno sodišče. Predlagal je poleg drugega znižanje kazni. Na njegovo pritožbo mu je Vrhovno sodišče SRS odgovorilo: Nesreče z orožjem, ki jih povzročajo otroci, so res redkejše, vendar ne tako redke, kot to prikazuje pritožitelj. Tudi ni mogoče pritrčiti pritožbi, da gre za nek izjemen, nenavaden primer. Obtoženec je pustil svojo lovsko puško ob krušni peči v

shrambi, naboje zanjo pa v nezaklenjenem predalu kuhinjske omare. Skoraj bi lahko rekli, da je radovednim otrokom orožje in municijo nastavil. Obtoženec je pri svojih zrelih možkih letih dobro vedel in se je kot aktiven lovec gotovo na lastne oči prepričal, kako mikavno je orožje za otroke, kakšno poželenje imajo po orožju, da za orožjem stikajo povsod, zlasti pa sežejo po njem doma, če je le dosegljivo. Vse to je obtoženec vedel, vendar je pustil puško in municijo nezavarovano, dasi ima lastne otroke in so v hišo prihajali tudi sosedovi otroci. S tem pa je ustvaril nevarnost za življenje ljudi, pri čemer se je moral zavedati, da utegnejo otroci priti do orožja in municije ter z nepredvidnim ravnanjem povzročiti težke posledice, do katerih je tudi prišlo. Zaradi tega obtoženčeva malomarnost ni tako nezatna, da bi narekovala omilitev predpisane kazni.

Za širok krog lovcov ni važno, kako se je kazenski postopek za obtoženca končal. Opisani primer pa naj bo za vse lovce resno opozorilo. Ni namreč S. M. osamljeni lovec, ki je ob povratku z lova pustil puško v kotu in naboje spravil v kuhinjsko omaro. Tako nepredvidno ravnajo mnogi lovci, zlasti še, če so se vrnili dobre volje z zadnjega pogona. Da je tako rekoč orožje in municija radovednim otrokom nastavljena, drži za mnoge lovce. Ta tragični primer naj take nepredvidneže zresni, da jih ne prehitijo nesreča.

S. F.

Sova izvalila piščance

Lesna sova rada gnezdi tudi na skednju na senu. Pri Vevarju v Goričah blizu Golnika so ji pa predlanskim podložili kokošja jajca. In sova je zlegla trikrat zapored po 4 piščance, skupaj torej 12 piščancev. Trdovratno je sedela na jajcih nad dva meseca. »Debelo glavo ima, pa ni bila

tako 'brihtna', da bi opazila prevaro,« je rekla Vevarjeva mama. »Skujala se je šele, ko smo ji tretjič pobrali iz gnezda piščance.«

Lansko leto pa si je sova izbrala za svoje gnezdo Vaznikarjev skedenj na Golniku. Vaznikarjevi Stanki je bilo znano, kako je bilo prejšnje leto pri Vevarju, pa ji je še ona podložila kokošja jajca. In »modra« stara sova je na vsak način hotela izleči mlade sove, zato je zdržala na gnezdu kar 42 dni in prvič izvalila 5 piščancev, drugič pa štiri. Ko je bil zležen prvi piščanec, je bilo treba seveda zanj poiskati hrano. In skrbna sova jo je takoj prinesla; ko je Vaznikarjeva Stanka šla v gnezdo po piščanca, je prišla za — miš.

Toda, če vrana ali sova izleže petelina, ta navadno postane hud. In Vaznikarjev petelin iz sovinega gnezda je bil hud, da so otroci bežali pred njim. Pa tudi odraslim ni prizanašal. Posebno piko je imel na Martinovo Mico, ki je hodila k Vaznikarju po mleko. Nekajkrat se ji je pognal v hrbet in kanglo, da je zllila mleko. Pri Vaznikarju pa so bili ponosni, da imajo za čuvaja petelina namesto psa. Prišlo je že tako daleč, da Mica ni mogla k Vaznikarju brez korobača. Nekoč pa ga je pustila pred Vaznikarjevo hišo. Prišla je sosedova, Matičkova Zdravka in teti Mici skrila korobač, ker je imela rada lepega, korajžnega petelina. Ko se je Zdravka hvalila Vaznikarjevemu stricu, da je teti skrila korobač, je privihral z gnojišča petelin in za »božji lon« napodil Zdravko, potem pa še teto Mico, da ji je mleko pljuskalo iz kangle.

Letos pa se je sova nastanila pri Matičku; ko da bi vedela, da bi tudi pri Matičku radi imeli hudega petelina. Zato so ji seveda brž podložili jajca. Sova pa ni bila več tako vztrajna kot prejšnji leti; izlegla je samo enkrat in sicer 4 piščance. Tudi petelinček je bil med njimi. Toda, ko je zra-

sel, še daleč ni bil tako korajžen kot Vaznikarjev.

Vaznikarjev petelin pa je postal vse predrznejši, tako da so mu morali vzeti glavo. Kmalu pa jim je bilo žal. Danes pri Vaznikarju že spet želijo, da bi jim sova izlegla prav tako hudega, da ne bi bilo treba psa pri hiši.

—elf—

Psica in srnjaček

Spomladi po neurju smo ga dobili, nebojlenega srnjačka, našega Ceneta. Revež je klical svojo mamo — srno, ki je od nikoder ni bilo. Nesli smo ga domov in ga nahranili z razredčenim kravjim mlekom. Potem pa smo šli zopet z njim nazaj v Črno dolino, njegov rojstni kraj, da bi priklical mamo. Bilo pa je vse zaman. Sirota je ostal pri nas, pri Štrubljevih v Grosupljem. Brez vsakega odpora ga je sprejela za člana svoje družine naša kratkodlaka istrijanka Hitra, ki je prav tedaj morala skrbeti za svoj štiričlanski naraščaj. Hitra, ki je kasneje našla smrt pod avtomobilskimi kolesi, je bila odličen gonič za zajce in lisice, medtem ko srne ni gonila. Vedela je torej, da pripadnikom srnjega rodu ne sme storiti ničesar žalega. In ko je psica videla, da imamo srnjačka radi, ga je imela rada tudi ona. Da, tako ga je vzljubila kot enega svojih mladičev. Tudi dojeti mu je pustila. Sicer smo mu to preprečevali in srnjačku nudili dovolj kravjega mleka, vendar se je večkrat v naši odsotnosti napil mleka pri svoji drugi materi.

Izmed vseh pa je Cene, tako smo ga krstili, imel najraje gospodinjno, mojo ženo Maro. Kasneje, ko je dorasel v krepkega mladeniča, jo je spremljal povsod, tudi na polje in v gozd. In kadar je naša družina sedla h kosilu, je Cene z udarci svojih sprednjih nog ob tla odločno zahteval, da ima tudi on pravico jesti pri mizi. Seveda mu je žena Mara vedno ustregla. Ko mu je zraslo prvo rogovje — bil je šesterak — se je obnašal doma in okoli doma kot gospodar. Tedaj se tudi tujih psov ni bal. Ko je prišel čas njegovega prvega ženitovanja, se nekega avgustovega dne ni več vrnil. Mislili smo pač, da ga je za vedno speljala brhka srna. Zgodilo pa se je drugače. Nekaj dni za tem smo našli mrtvega v Kamni gorici; nekdo ga je ubil z gorjačo. Takšna je pač često usoda udomačene srnjadi!

Nanj nas spominja njegovo rogovje, ki sem ga kot dragocen spomin obesil med svoje lovske trofeje.

Jaka Štrubelj

Na obisku pri lovcu v Mozlju

Največ zanimivega na lovu pač doživijo poklicni lovci gojitvenih lovišč, saj so tako rekoč vedno zunaj v gozdovih, gorah — med divjadjo. Imajo mnogo dragoce-nih izkušenj z lova kot tudi pri gojitvi divjadi. Če bi jih preko našega glasila »Lovec« posredovali tudi drugim lovcem, bi jim bili ti prav gotovo zelo hvaležni. Končno bi bila to tudi njihova dolžnost, saj so lovci gojitve-

Foto H. Vadnov

nih lovišč. Tako pa od njih zveš marsikaj samo, če jih obiščeš. Toda to drži samo za preteklost, za bodoče po so obljubili, da bodo prišli tudi za pero.

Jože Ivančič je v službi Gojitvenega lovišča »Rog« v Mozlju pri Kočevju že 12 let. Večji del te dobe ga po revirju spremlja njegov zvesti brak jazbečar — Miha. Kako? Da, Miha! Je odličen krvo-sledec, ženin in pretepač. Pravzaprav je čudno, da je še pri življenju. Ko ga je prvič povozil avtomobil, mu je zlomil prvo nogo. Ko ga je pičil modras, ga je smrti rešil živinozdravnik. Ko je drugič šel čezenj avtomobil — fičko, se je pes pobral in otre-sel, skremžil gobec, ko da bi hotel bevskniti: No, vendar enkrat en pošten merjasec! Miha ima namreč piko na divje prašiče, prašiči pa nanj. V koži ima od njih že mnogo spominov. Ko pa se je zagledal v brhko psico, jo je skupil še z vilami; prebodel ga je človek, ko da bi se Miha zanimal za dekle in ne za psico. Toda Miha se je izlizal in Jožetu na lovu še veliko odvrne, čeprav mu dlake na nosu že sivijo. Tak je Jožetov pes in če je res, da se pes rad vrže po gospodarju, potem je Jože odličen lovec in ... Glejte, kako skladno Miha in Jože sodelujeta! Pes izžene iz luknje divjo mačko. Jože se postavi pred rov. Miha z mačko nazaj, Jože mačka z desnico za rep. Miha mačko za vrat, mačka pa Miho z vsemi štirimimi za vrat in glavo. Jože po-tehta klobčič v mačjem repu: velikega divjega mačka in psa. A prosta je še Jožetova levica, ki pohiti psu na pomoč. Osvobojen

Foto J. Štrubelj

mačjih krempljev se je Miha ob mrtvi mački »zalajal« (po človeško: zaklel), da z njenim rodom ne bo sklenil premirja, tudi v večnih loviščih ne. Toda pes ni sam svoj gospod, pripada Gojtvenem lovišču »Rog«. Tam so pa sklenili, da divjo mačko zaščitijo. Tudi Mihov gospodar Jože se strinja s tem sklepom. Pravi, da divja mačka ni tako škodljiva, kot se govori, njena pretežna hrana da so miši in polhi.

Tovariš Ivančič pa se na svojih pohodih često sreča tudi z medvedi. Kajpak, na Kočevskem so medvedi doma! Toliko jih je, da so prepričani na kočevski lovski zvezi, da gre njihov stalež že na škodo srnjadi. Zakaj? Nekateri medvedi so se navadili na novo »slaščico« — mlado srnjad. Ivančiču se je zadnji čas že nekajkrat primerilo, da je na klic srne pridrvel medved, posebno, če je klical visoko. Zanimivo je tako srečanje, pravi Ivančič, ko se prevarani medved ustavi pred lovcem in godrnjaje požira slino v prazno. Zato je tudi Jože prepričan,

da vsaj nekateri medvedi ugonablajo mlado srnjad.

Jože je navadno dobre volje. Ko sem ga vprašal, kdaj je bil najslabše volje, je odvrnil: »Pred leti, ko mi je tako rekoč iz rok ušla nagrada 50 000 din.«

Na večer sta se skozi Jožetov revir peljala z avtomobilom tovariš Radovan in njegov šofer. V sektorju Pekel zagledata ob cesti volka. Če bi imela puško, bi najbrž že onadva obračunala z njim. Ker sta bila brez nje, sta ga lahko samo pozdravila in peljala dalje. Pa na cesti srečata Jožeta. Brž v avto in nazaj v Pekel na volka. Volk je bil še na istem mestu. Jože iz avtomobila in volk v ognju pade. Šofer brž steče ponj in — sveta resnica! — volk se mu spuli iz rok in uide. Jože mu je še z enim strelom podkuril in — zverina je zginila kot kafra. Lovec in njegov Miha sta ga potem iskala še tri dni — a brez uspeha. Končno sta vsa onemogla odnehala in Jože je baje rekel Mihi: »V Peklu nama je sam hudič odnesel volka in nagrado!« France Cvenkel

Iz lovske organizacije

Lov in turizem

Lov lahko vpliva na večjo delovno sposobnost, kar se nedvomno odraža v človekovi večji ustvarjalnosti in produktivnosti na njegovem delovnem mestu. Saj večinoma vsi lovci pozabimo na težave, ko denemo puško na ramo. Kdo bi se ne veselil gozda z bukovim zelenjem, kukavičjem petin in žvrgolenjem stoterih ptic, ki vsaka po svoje poje.

Za naše gospodarstvo ima velik pomen lovski turizem. V zadnjem času igra važno vlogo inozemski lovski turizem. Devizni dohodki so dragoceni za našo skupnost. Seveda naj ne delamo razlike med gosti in domačini ter gosti inozemci. Pravilen in vljuden odnos do inozemskega gosta brez klečeplazenja napravi nanj najlepši vtis.

Za lovski turizem bi se dalo storiti še mnogo več. Pogoj zanj so predvsem pravilna in zadostna gojitev divjadi, dobro gospodarjenje, večja disciplina, uspešno samoupravljanje pa tudi večja družbena kontrola in čuvajska služba. Tako bomo izboljšali stanje v naših loviščih, kjer imamo vse pogoje za lovski turizem. Nekateri LD vabijo inozemske goste, ne da bi pripravile lovišča, lovske naprave itd. Večurno ali celodnevno tekanje in pehanje je utrudljivo in v takem primeru gosta naslednje leto ne bo več. In na ves naš lov lahko pade senca.

Za take LD, ki se bavijo z lovskim turizmom, bi bilo potrebno, da se povežejo s turističnimi društvi. Sodelovanje z njimi bi bilo zelo koristno, saj bi TD lahko veliko pripomogla, da lovcu turistu pokažemo znamenitosti, kot so kulturni spomeniki, lepote naših krajev in podobno. Lovec turist ne bo doma razkazoval zgolj lepih trofejev, ampak bo pripovedoval o dobrih loviščih, skrbno pripravljenih napravah, o prijaznosti in vljudnosti naših ljudi ter o naravnih lepotah, ki jih je videl pri nas. Le tako bomo še bolj pospešili lovski turizem.

Ko govorimo o povečanju turizma, o večanju števila članstva, moramo pomisliti na večji stalež divjadi. Tega ne bo lahko dvig-

Foto P. Romanič

Kozice nad Kolpo so del lovišča LD Predgrad, ki po bonifikaciji sodi med najboljša lovišča v Sloveniji in ima razen pernate divjadi dober stalež ostale divjadi, zlasti parkljaste. Pozimi prihaja jelenjad izpod Kozic vse do vasi Dol ob Kolpi (slika) in do drugih naselij. Videli so že po 17 glav je-

lenjadi v eni skupini. Nad vino-gradi je lovska skupina uredila krmišče in pozimi tam ljudje gledajo kar skozi okna košutarijo pri jaslih. Jeleni so bolj previdni. V Kozicah so stalni tudi medvedje, sem in tja se pritepe tudi gams, divji prašiči pa imajo že kar stalna bivališča.

niti vzporedno z razvijanjem turizma in večjega števila članov LD.

Po statističnih podatkih stalež divjadi v nekaterih loviščih celo upada. Kaj je temu vzrok? Ali je res krivo samo moderno kmetijstvo, ali pa LD z navajanjem staleža lažejo in s tem delajo škodo sebi in skupnosti? Morda LD ne vračajo v lovišča vrednosti dobljenega plena? Prav tukaj bi morala naša družbena kontrola posvetiti več pozornosti. Brez povečanja staleža divjadi ne bomo mogli speljati lovskega športa in turizma na tako raven, kakor jima gre.

Stane Brozovič, LD Stahovica

Odlikovanja

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji 19. septembra t. l. za posebne zasluge v lovstvu podelil več odlikovanj.

Red za lovske zasluge I. stopnje (zlato) so prejeli:

Klub za goniče ob 40-letnici delovanja,

Adolf Ivanc iz LZ Kočevje,
Alfonz Mazlu iz LZ Ptuj.

Z Redom za lovske zasluge II. stopnje (srebrnim) so bili odlikovani:

Dr. Gjuka Vrbanič iz LZ Ljubljana,

Edvard Rehar in Ivan Bizjak iz LZ Gorica,

Franc Langer iz LZ Trbovlje.

Po pooblastilu občnega zbora LZS je **vzgojno propagandna komisija LZS** od 16. novembra 1963 do 19. septembra 1964 **odlikovala z Znakom za zasluge** iz navedenih področnih zvez naslednje:

LZ Gorica: Zdravko Breščak, Avgust Vižin, Rudolf Koren, Adolf Mrakič, Štefan Lapajne, Maks Hojak, Zdravko Okroglič, Jurij Čaleta, Boris Zarli, Franc Puc, Franc Vidrih, Jože Urdih, Jože Bizjak, Narciz Fabricjo;

LZ Kočevje: Franc Ilc, Joško Kalan;

LZ Koper: Viktor Pucer, Pavel Viler, Joakin Vatovec, Vinko Dobrila, Drago Benčič, Franc Lazar, Albin Korošec, Franc Počkaj, Edvard Colja, Marjan Crikvenik, Aldo Barbo, Janko Vatovec, Anton Tuljak, Franc Vatovec, Kvirin Jakomin;

LZ Ljubljana: Tone Železnikar, Jernej Kralj, Jože Prepeluh, Marko Lokar, Maks Tolmajner, Lojze Martinčič, Anton Kandare, Anton Jernejčič, Anton Koderman, Jože Boncon, Anton Zupančič, Drago Bregar;

LZ Postojna: Radoslav Dogan, Stanislav Uršič;

LZ Trbovlje: Janko Lapornik, Rudi Mlakar, Pavle Lindič, Alojz Škerbic, Ivan Rovšnik, Jože Coklin, Lojze Kovač, Edi Toplak, Ivan Salobin, Adolf Čop, Mirko Maček, Jože Grčar, Ivan Marn, Franc Renčof, Ivan Hribar, Ivan Zajc, Matija Klopčič, Franc Klukaj, Martin Remih.

LZ Videm-Krško: Martin Lepšina, Ivan Podvinski, Ivan Bogovič, Jože Petelinc, Martin Vučajuk, Jože Kostrevc, Avgust Gorjup, Janez Unetič, Viktor Račević, Franc Križaj, Rudi Gabrič, Alojz Šoba, Franc Molan, Adolf Galič, Jože Špiler, Anton Javorič, Franc Kozjek, Alojz Arko, Dušan Žunič, Franc Škofljanc, Peter Rakar, Lenart Klenovšek, Mirko Železnik, Anton Mihelin, Mirko Kos, Anton Balon, Stanko Colarič, Franc Kodrič, Jože Smukovič, Milko Vučajuk, ing. Teodor Oršanič, Bogo Oberč, Bert Fridl, Milan Jelinek, Avgust Molan, dr. Ivan Brlič.

Čestitamo!

Iz pisarne LZS

Komisija za strelstvo LZS

pripravlja zakonski predlog za minimalne kalibre krogel (v mm), najmanjšo težo krogel (v g), največjo dopustno strelno razdaljo (v m) in na tej razdalji dovoljeno najmanjšo zadetno živo silo krogle (v kpm), s katero je dovoljeno streljati na posamezno vrsto velike divjadi: 1. srnjad, 2. gams (mufflon), 3. divji prašič, 4. jelenjad (kozorog), 5. medved.

Vabimo vse lovce, posebno pa strokovnjake za strel s kroglo, da nam glede tega pošljejo svoje predloge do 30. novembra t. l.

Lovska zveza Slovenije

Komisija za strelstvo

Ljubljana, Župančičeva 9

Kamena sol in cene uplenjene divjadi

Meseca decembra t. l. bodo dobili v Lovski zadrugi »Lovec« 50 ton kamene soli. Kameno sol sicer pričnemo na splošno pokladati srnjadi, jelenjadi in gamsom ob prehodu zime na pomlad, vendar jo je treba nabaviti pravočasno. Mnogi iščejo sol tedaj, ko je nikjer več ni mogoče dobiti. Zato naj zainteresirani že sedaj pošljejo Lovski zadrugi naročila s točnim naslovom prevzemnika ter z navedbo železniške oziroma avtobusne postaje.

Lovska zadruga »Lovec« v Ljubljani ima svoje poslovne in prodajne prostore zraven hotela »Lev« na Gosposvetski 12 Foto C. Pogačar

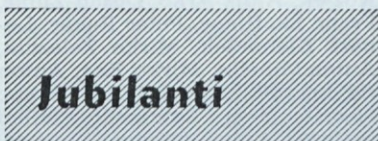
Razvitje
prapora
LD Cadež

Akontacijske odkupne cene za divjad so pri Zadrugi od 5. 10. t. l. sledeče: srnjad 560 din, jelenjad 350 din, gamsi 380 din, divji prašiči 400 din in divji zajci 250 din, vse za en kg in fazani 1200 din, fazanke 550 din, jerebice 400 din po kosu. V lovni sezoni se akontacijske cene ne bodo bistveno menjale. Končni obračun pa bo napravljen po lovni sezoni. Če se bo naša divjačina ugodno plasirala na inozemskem tržišču, bo razlika lovskim družinam in drugim lovskim organizacijam nakazana še naknadno.

Ur.

LD Čadež ob Savi je 9. julija 1964 razvila svoj lovski prapor v avli nove osnovne šole v Mrslavi vasi. Svečanost je začel starešina Stanko Lorber in je v izčrpnem poročilu podal razvoj in gospodarjenje družine od osvoboditve do danes. Praporu je kumoval bivši dolgoletni starešina Franc Avšič, razvil pa ga je predstavnik LZ Krško Alojz Arko. Na prapor so pripeli spominske trakove predstavniki številnih sosednjih družin. Med najimenitnejšimi sta trakova LZ Slovenije in LZ Krško. Po razvitju so bila nekaterim članom LD Čadež podeljena lovska odlikovanja. Po meddružinskem tekmovanju v streljanju na umetne golobe se je razvilo prijetno lovsko kramljanje ob cvičku iz vinogradov Galdove peči.

J. V.

Jubilanti

Lovro Ferjanc, 70-letnik, dolgoletni starešina in blagajnik Lovske družine Udin boršt, aktivni lovec od leta 1922 in odlikovan z Znakom za lovske zasluge. Spoštovanemu lovskega tovarišu iskreno čestitamo k življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih let.

Lovci LD Udin boršt

Ivan Budigam 85 let, član LD Zavrč. Od rane mladosti je spremljal svojega očeta — lovca po lepih haloških gričih in se je že l. 1897 vključil v tedanje lovsko društvo »Zavrč«. Kot zaveden Slovenec je bil med drugo svetovno vojno pregan v Srbijo, od koder se je l. 1945 s svojo družino vrnil in bil prvi med ustanovitelji LD Zavrč. Kot lovski strokovnjak je vložil mnogo truda za dvig zapuščenih lovišč in vzgojo mladih lovecev. Jubilantu in spoštovanemu tovarišu, ki še redno zahaja v lovišče, želimo še mnogo let lovskih užitkov in veselja v prelepi okolici Tuškega vrha!

Člani LD Zavrč pri Ptuj

Umrli

Ciril Markelj iz Podbrezij, član LD Kovor, 46 let član lovske organizacije, večkratni lovski funkcionar, odlikovan z Znakom za lovske zasluge, za zasluge v NOB pa z Medaljo zasluge za narod, — je umrl letos 3. avgusta. Ob otožnem glasu lovskega roga so se pri mrtvem lovovodji zbrali njegovi lovski tovariši in mu v poslednje slovo položili zelene smrekove vejice v odprti grob. Strelji iz lovskih pušk pa so naznanili poljem, gozdovom in goram, da je odšel v večna lovišča njihov zvesti ljubitelj. Časten mu spomin!

Lovski tovariši
LD Kovor

Alojz Potočnik, član LD Gornji grad, star 54 let, se je pri svojem 35-letnem delu v gozdu smrtno ponesrečil. Dobrega lovca in iskrenega tovariša bomo ohranili v trajnem in častnem spominu!

LD Gornji grad — J. P.

Ivan Drev, član LD Šoštanj-Topolšica, je lani pred pričetkom brakad omahnil v smrt. Značajnega lovskega tovariša ni strla internacija, pač pa bolezen. Čeravno nekoliko pozno, naj mu bodo te skromne besede v trajen in časten spomin!

LD Šoštanj-Topolšica, Ivo

Lovska kinologija

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Koker španjeli:

Gina JRŠK 348 — Per JRŠK 497, leglo je bilo 21. oktobra 1964. Vzreditelj Jože Turk, Videm-Krško, Tovarniška 3.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Čiba Bratonska JRPki 3260, bila na tekmi — Dar Bakovski JRPki 2669, bil na tekmi, leglo je bilo 6. septembra 1964. Vzreditelj Franc Bakan, Gančani 141, pošta Beltinci.

Angleški poenterji:

Lola JRPP 918 — Raf JRPP 865, leglo bo 10. novembra 1964. Vzreditelj Polde Maček, Zg. Zadobrava 66.

Angleški seterji:

Aica JRP AS 690 — Drin JRP AS 598, leglo je bilo 13. septembra 1964. Vzreditelj Hektor Bordon, Češarji 73.

Lovski terierji:

Astra Javorniška JRLT 1998 — Don JRLT 1915, leglo bo 3. decembra 1964. Vzreditelj Izidor Cesen, Vipava, Gradišče 47.

Braki jazbečarji:

Aka JRBj 1452 — Brik JRBj 903, bil na tekmi, leglo je bilo 18. septembra 1964. Vzreditelj Anton Štajer, Vaše št. 2, pošta Medvode.

Kinološka zveza Slovenije

NOVA SODNIŠKA PRIPRAVNIKA

za oceno zunanosti in dela službenih psov:

Stane BRADAČ, Ljubljana, Medvedova ulica 20 in

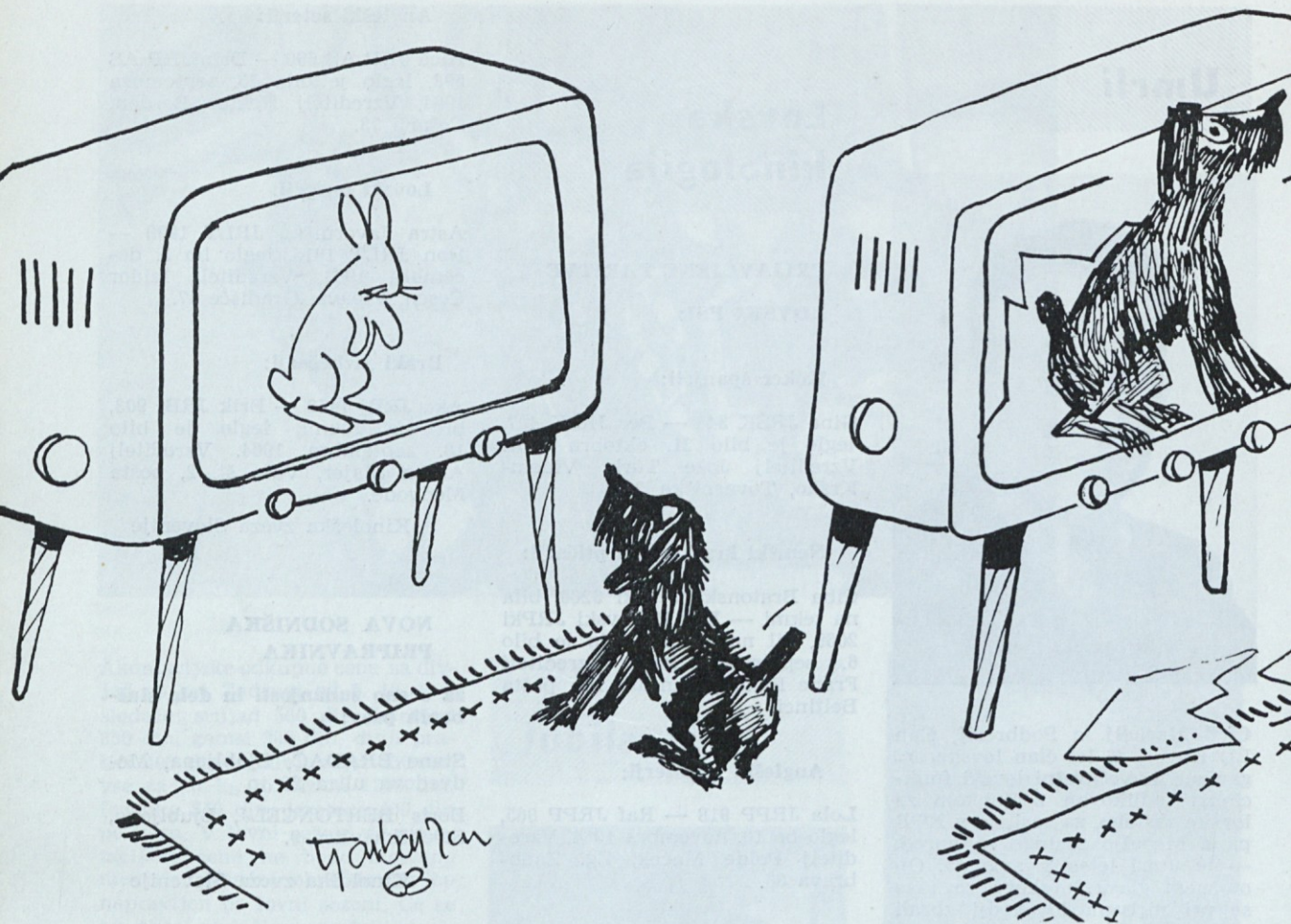
Boris BERTONCELJ, Ljubljana, Streliška ulica 9.

Kinološka zveza Slovenije

Domov

Foto Vl. Pleničar

Šaljive

Jedrnatna ocena

Lovca Blaž z Dolenjskega in Janez z Notranjskega sta se peljala na lovsko razstavo v Novem Sadu z avionom. Blaž se je z letalom peljal že nekajkrat, Janez pa prvič. Ko so pristali na letališču v Surčinu, pravi Janez: »Gre počasi, pride pa hitro.«

—elf—

Trikrat dva je šest

Lovski čuvaj Francelj je bil od sile uslužen, sploh sta bili edini njegovi napaki — jecanje in vino. Ko je Ivanu, gospodarju LD, obe-

lil srnjakovo trofejo in ga je poiskal v gostilni, je prisedel k njemu in rekel:

»Z-zdaj bo-bo-boš pa da-da-dal za dva-dva-dva deci.«

Ivan pa nazaj:

»Za dva bom dal, za šest pa ne, kakor si rekel.«

—elf—

Z lovskih izpitov v Ajdovščini 2. sept. 1964

1. Izpraševalec: »Kakšen je lovski pozdrav?«

Janez: »Blagor mu...«

Izpraševalec: »Na veke-amen!«

2. Izpraševalec: »Kakšna je ključna trofeja?«

Lučo — molči.

Izpraševalec: »Ali ste mogoče kdaj videli lovca, ki je imel ključna trofejo za klobukom?«

Lučo: »Ja-ja-imel nekoč nekdo, pa je že umrl.«

3. »Povejte mi vse, kar veste o divjih golobih!«

Gustelj: »Kaj ne bom vedel, saj jih imam doma.«

Izpraševalec: »Pa ne o tistih, ki jih imate doma, o onih iz gozda, mi povejte!«

Gustelj: »Saj so tudi moji že bili v gozdu.«

4. Izpraševalec: »Kakšno rogovje ima srnjak prvo leto?«

Gustelj: »Vilar, o... oprostite, šesterak!«

5. Izpraševalec: »Kam denemo smrekov vršiček, ko uplenemo divjad?«

Lučo: »V rano...«

6. Izpraševalec: »Kje držimo lovskega psa?«

Lučo: »Ja — podnevi ga imam v kuhinji, ponoči pa v njegovi posebni sobi.«

Anton Andlovic